

PÄIVÄKOTI TAIKAMETSÄNTARHAN VARHAISKASVA- TUSSUUNNITELMA

Opinnäytetyö

Kevät 2011

Oulun seudun ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Pöyskö Maikki ja Rähä Heidi

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	3
ABSTRACT	4
1 JOHDANTO.....	5
1.1 Projektin lähtökohdat ja tavoitteet	6
1.2 Projektityön organisaatio ja suunnittelu	8
2 VARHAISKASVATUS	12
2.1 Varhaiskasvatussuunnitelma.....	16
2.2 Varhaiskasvatuksen laatu.....	18
3 KASVATUSKUMPPANUUS	22
3.1 Kasvatuskumppanuus lapsen näkökulmasta.....	23
3.2 Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksen suunnittelussa ja arvioinnissa	24
4 VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAPROSESSI.....	28
4.1 Varhaiskasvatussuunnitelman sisällön suunnittelu.....	29
4.2 Varhaiskasvatussuunnitelman kokoaminen ja viimeistely	30
5 PROJEKTIN ARVIOINTI.....	33
5.1 Projektin tavoitteiden arviointi	33
5.2 Projektityöskentelyn ja varhaiskasvatussuunnitelman arviointi	34
6 POHDINTA	37
LÄHTEET.....	39
LIITTEET	

Liite 1: Päiväkoti Taikametsäntarhan varhaiskasvatussuunnitelma

Liite 2: Opinnäytetyöprojektin aikataulu

Liite 3: Palautekysely

TIIVISTELMÄ

Oulun Seudun ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma

Opinnäytetyön tekijät: Rähä Heidi ja Pöyskö Maikki
Opinnäytetyön nimi: Taikametsäntarhan varhaiskasvatussuunnitelma
Opinnäytetyön ohjaajat: Heiskari Raija ja Suokas Riikka
Opinnäytetyön valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2011 Sivumäärä 41 + 54

Teimme opinnäytetyössämme varhaiskasvatussuunnitelman yksityiseen päiväkotitai-
kametsäntarhaan. Yksikkö oli vastikään perustettu, eikä toimintaa ohjaavaa varhaiskas-
vatussuunnitelmaa ollut. Laadimme varhaiskasvatussuunnitelman päiväkotitai-
kametsäntarhaan tuotekehityksenä. Tuotekehitysprosessissa etenimme vaiheittain: kehittämis-
tarpeen tunnistamisen, ideoinnin, luonnostelun sekä kehittelyn ja viimeistelyn kautta.

Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatustoimintaa, joka muodos-
tuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Lapsen hyvän hoidon ja laaduk-
kaan varhaiskasvatuksen toteuttaminen on keskeisin päivähoidon tehtävä. Valtakunnal-
linen varhaiskasvatussuunnitelma ja linjaukset ovat pohjana kuntien ja yksiköiden var-
haiskasvatussuunnitelmille. Varhaiskasvatussuunnitelmien tavoitteena on yhdenmukais-
taa varhaiskasvatuksen toteuttamista sekä ohjata sisällöllistä ja laadullista kehittämistä
päivähoidossa.

Varhaiskasvatussuunnitelmaprosessimme kesti hieman yli kaksi vuotta. Näimme suun-
nitteluprosessin merkityksellisenä, koska halusimme sen kautta olla mukana kehittä-
mässä päiväkotitai-
kametsäntarhan toimintaa. Vasu-työskentelyssä on tärkeää ottaa
huomioon henkilöstön, vanhempien ja lasten näkökulmat ja tukea heidän osallisuuttaan
prosessissa.

Laatimamme päiväkotitai-
kametsäntarhan varhaiskasvatussuunnitelma toimii päiväko-
din henkilöstön työvälineenä luoden toiminnalle pohjaa laadukkaan varhaiskasvatuksen
toteuttamiselle. Lisäksi se antaa päivähoidossa olevien lasten vanhemmille tietoa päivä-
kodin arjen toimintakäytännöistä vahvistaen samalla kasvatuskumppanuutta.

Asiasanat: varhaiskasvatus, varhaiskasvatussuunnitelma, kasvatuskumppanuus, tuote-
kehitys

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Program in Social Services

Authors: Rähä Heidi and Pöyskö Maikki

Title of thesis: Day-Care Center Taikametsäntarha's Early Education Plan

Supervisors: Heiskari Raija and Suokas Riikka

Submitting term and year: Spring 2011, Number of pages: 41 + 54 appendix pages

We carried out as our thesis an early education plan for a private day-care center Taikametsäntarha. The unit was newly established and they haven't any education plan to guide the activity. We made the early education plan for Taikametsäntarha as a product development. We proceeded in stages on the process of the product development: through identification of developing demand, planning, drafting, developing and finishing.

Early childhood education is planned and goal-directed educational activity, which consists the entirety of nursing, upbringing and education. The most important tasks for day-care are good care and quality of early childhood education. The National Early Education Plan and definition of policy are the basis for municipal and units for day-care early education plans. The goals for early educational plans are to standardize carrying out of early childhood education and guide for content and quality development of day-care.

Our early education plan process took slightly over two years. We considered the developing process was significant because throughout we wanted to be involved in developing the activity of day-care unit Taikametsäntarha. In working of early educational plan is important to pay attention to the aspects of staff, parents and children and support their involvement for process.

The early educational plan we made acts as a tool for day-care units' staff and it creates the basis for carrying out quality early childhood education. It also provides information of day-care units' weekday conventions for parents and at the same time it strengthens the educational partnership.

Keywords: Early childhood education, early education plan, educational partnership, product development

1 JOHDANTO

Lasten päivähoito eri muotoineen on yleisin varhaiskasvatuksen toimintamuoto. Varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet sekä kehittämisen painopisteet määritellään varhaiskasvatuksen valtakunnallisissa linjauksissa (STM 2002, 5), joiden pohjalta on laadittu perusteet valtakunnalliselle varhaiskasvatussuunnitelmalle. Asiakirja toimii koko maassa varhaiskasvatuksen ohjauksen ja sisällön kehittäjänä, ja sen tavoitteena on edistää palveluiden yhdenvertaista toteutumista. Kunnat laativat linjaustensa, strategioidensa ja tavoitteidensa pohjalta kunnan oman varhaiskasvatussuunnitelman. Päiväkotikohtaisissa varhaiskasvatussuunnitelmissa kuvataan konkreettisesti yksikön erityispiirteitä ja painotuksia sekä kuvataan kasvatuksen, hoidon ja opetuksen lähtökohtia päiväkodin arjessa. Lapselle laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelma, joka ohjaa palvelun toteuttamista lapsikohtaisesti. (Stakes 2005, 7-9, 43.)

Opinnäytetyössämme teimme varhaiskasvatuksen alueelle liittyvän tuotekehityksen: halusimme, että tuote tulee työelämän tarpeeseen ja on ajankohtainen. Haluamme tulevaisuudessa työskennellä ammattilaisina varhaiskasvatuksessa. Siksi koimme aiheen laajentavan ja syventävän ammatillista osaamistamme sekä vahvistavan vuorovaikutustaitojamme sosionomeina. Teorian ja käytännöntyön avulla olemme voineet vahvistaa ja kehittää ammattitaitoamme varhaiskasvatuksen sekä sosiaalipedagogiikan alueilla.

Idean kyseiseen aiheeseen saimme päiväkodin johtajalta marraskuussa 2008. Päiväkoti oli juuri perustettu, ja sen toimintamallit eivät olleet vielä muotoutuneet, minkä vuoksi oli tarve tehdä varhaiskasvatussuunnitelma kyseiseen yksikköön. Varhaiskasvatusta ohjailee monet eri säädökset ja lait. Päivähoidon varhaiskasvatussuunnitelman laadinta pohjautuu Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (2005) sekä Valtioneuvoston periaatepäätökseen varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista (2002). Opinnäytetyömme on ajankohtainen ja sillä on yhteiskunnallista relevanssia. Tavoitteena on, että kunnat ja kaikki varhaiskasvatusyksiköt laativat omat varhaiskasvatussuunnitelmat. Niiden pohjana ovat edellä mainitut valtakunnalliset varhaiskasvatusta ohjaavat asiakirjat. Kuntien varhaiskasvatussuunnitelmissa huomioidaan kunnan omat linjaukset, strategiat ja tavoitteet. Yksikön varhaiskasvatussuunnitelma on yksityiskohtaisempi: siinä

kuvataan yksikön varhaiskasvatuksen lähtökohdat sekä niiden toteutuminen arjen kasvatuskäytännöissä. (Stakes 2005, 9.)

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli tehdä päiväkotit Taikametsäntarhaan varhaiskasvatussuunnitelma (liite 1). Varhaiskasvatussuunnitelma tulee työkaluksi päiväkodin henkilöstölle. Se tuo myös lasten vanhemmille päiväkodin arjen näkyväksi ja osaltaan vahvistaa kasvatuskumppanuuden rakentumista. Kehittämisenäkökulmasta varhaiskasvatussuunnitelma yhtenäistää työkäytänteitä lisäten ammatillisuutta ja laatua.

1.1 Projektin lähtökohdat ja tavoitteet

Taikametsäntarha on Haukiputaan Asemakylällä sijaitseva yksityinen päiväkotit, jonka toiminta on aloitettu marraskuussa 2008. Siellä toimii yksi sisarusryhmä, jossa on 21 paikkaa 2-6-vuotiaille lapsille. Henkilökuntaan kuuluu johtaja/lastentarhanopettaja, päivähoitaja, lähihoitaja ja lähihoitaja-oppisopimusopiskelija. Päiväkodissa ohjataan myös alan opiskelijoita.

Taikametsäntarha tarjoaa haukiputaalaisille perheille turvallista ja kiireetöntä päivähoitoa sekä suunnitelmallista ja virikkeellistä varhaiskasvatustoimintaa. Päiväkodissa korostetaan lapsuutta ja leikkiä kunnioittavaa iloista ja kiireetöntä kasvatusilmapiiriä. Virikkeellinen ympäristö päiväkodin ympärillä luo puitteet luonnon ihmeiden tutkimiseen, luonnossa liikkumiseen ja luonnon ja elämän kunnioittamiseen. Päiväkodin toimintaperiaatteena on ”rajoja, rakkautta, lämpöistä syliä, iloa, naurua, hetkiä hyviä”.

Karlssonin ja Marttalan (2001) mukaan projektin tavoitteen tulee olla konkreettinen ja yksiselitteisesti määritelty, jolloin sitä ei voi ymmärtää väärin. Edelleen tavoitteista tulee ilmetä, mitä projektilla on tarkoitus saada aikaan, ja tavoitteeseen sekä sen muotoilemiseen tulee suhtautua vakavasti. (Karlsson & Marttala, 2001, 63.)

Tuotekehityksemme **tulostavoitteena** on laatia varhaiskasvatussuunnitelma päiväkotit Taikametsäntarhaan. Varhaiskasvatussuunnitelma ohjaa päiväkodin toimintaa arjessa ja luo perustan suunnitelmalliselle kasvatustoiminnalle.

Tuotekehitysprojektin **toiminnallisena tavoitteena** on tehdä varhaiskasvatussuunnitelma, joka toimii päiväkodin henkilöstön työvälineenä ja tekee lasten vanhemmille päiväkodin toiminnan näkyväksi sekä vahvistaa ja kehittää vanhempien ja henkilöstön välistä yhteistyötä. Tavoitteena on, että varhaiskasvatussuunnitelma antaa toiminnalle raamit ja toimii kasvatuskumppanuuden rakentumista helpottavana asiana antaen vanhemmille tietoa päiväkodin arjesta.

Opinnäytetyömme **toiminnallisena tavoitteena** on myös se, että varhaiskasvatussuunnitelma on helposti päiväkodin henkilöstön muokattavissa ja päivitettävissä, jolloin se toimii työskentelyä kehittävänä asiakirjana. Lisäksi varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteena on kasvatuskumppanuuden syventäminen sekä vanhempien osallisuuden lisääminen ja toiminnan kehittämisen sekä arvioinnin mahdollistaminen.

Meidän **oppimistavoitteenamme** on kehittää omaa ammatti-identiteettiämme sekä syventää vuorovaikutus- ja projektityöskentelytaitojamme. Varhaiskasvatus alaan liittyvän tuotekehitysprosessin kautta tavoitteenamme on saada lastentarhanopettajan työssä tarvittavaa osaamista. Alan asiantuntemus lisääntyy perehtyessämme alan kirjallisuuteen ja työskennellessämme yhteistyössä varhaiskasvatuksen ammattilaisten kanssa.

Sosionomin (AMK) osaamisalueita ovat eettinen osaaminen, asiakastyön osaaminen ja sosiaalialan palvelujärjestelmä osaaminen. Lisäksi yhteiskunnallinen analyysitaito, reflektiivinen kehittämis- ja johtamisosaaminen sekä yhteisöllinen osaaminen ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen kuuluvat sosiaalialan kompetensseihin. (Oulun seudun ammattikorkeakoulu 2011.)

Opinnäytetyössämme kehitämme taitojamme varhaiskasvatuksen ammattilaisina. Opinnojen ansiosta saavutamme kelpoisuuden toimia lastentarhanopettajan tehtävissä. Päiväkodissa lastentarhanopettajat vastaavat hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuuden toteutumisesta. Koulutuksessa olemme saaneet ammatillisia valmiuksia kohdata yhteiskunnan, työelämän sekä perheen ja lapsuuden tuomia muutoksia ja haasteita. Lastentarhanopettajina saamme mahdollisuuden toimia pedagogisena asiantuntijana varhaiskasvatuksessa ja esimerkiksi osallistua varhaiskasvatussuunnitelman laadintaan ja arviointiin.

Sosionomin (AMK) on tärkeää työssään ottaa huomioon jokaisen yksilön ainutkertaisuus ja pyrkiä edistämään tasa-arvoa ja suvaitsevuuksia sekä työskennellä huono-osaisuuden ehkäisemiseksi yhteiskunnan eri tasoilla. Lisäksi sosionomin (AMK) tulee kyetä toimimaan arvoriitoja sisältävissä tilanteissa noudattaen sosiaalialan arvoja sekä ammattieettisiä periaatteita. Hän työskentelee asiakaslähtöisesti ja asiakkaan osallisuutta lisäävästi. Hän osaa suhteuttaa ja arvioida asiakkaan palvelutarpeet ja voimavarat sekä laatia palvelusuunnitelman yhteistyössä asiakkaan kanssa. Sosionomi (AMK) osaa käyttää erilaisia työmenetelmiä ja teoreettisia lähestymistapoja asiakastyössä. (Oulun seudun ammattikorkeakoulu 2011.)

Sosionomi (AMK) osaa analysoida sosiaalisia ongelmia eri näkökulmista ja työskentelee ennaltaehkäisevästi. Hän ymmärtää yhteiskunnassa tehtävät päätökset yksilön näkökulmasta ja toimii yhteiskunnallisessa muutostyössä. Sosionomi (AMK) osaa toimia sosiaalialan esimiestehtävissä ja kehittää sekä johtaa työyhteisöjä. Hän pystyy uuden tiedon tuottamiseen ja on harjaantunut reflektiiviseen ja tutkivaan työotteeseen. Sosionomi (AMK) tuntee erilaisia kulttuureita sekä yhteisöjen toimintaperiaatteita ja osaa toimia erilaisissa verkostoissa ja moniammatillisissa työryhmissä sosiaalialan asiantuntijan ominaisuudessa. (Oulun seudun ammattikorkeakoulu 2011.)

Lastentarhanopettajina tarvitsemme hyviä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja työskennellessämme niin asiakkaiden kuin työyhteisön jäsenten kanssa. Sosionomi (AMK)-koulutuksessa sekä opinnäytetyömme kautta olemme kehittäneet ja syventäneet näitä taitoja. Sosionomi (AMK)-koulutus on kehittänyt omaa ammatti-identiteettiämme teoriatiedon, työharjoittelujen sekä opinnäytetyöprojektin ansiosta. Ammatillisuus on keskeistä varhaiskasvatuksen laadulle.

1.2 Projektityön organisaatio ja suunnittelu

Tuotekehitysprojekti on toteutettu yhteistyössä päiväkotia Taikametsäntarhan ja Oulun seudun ammattikorkeakoulun kesken. Projektiryhmämme koostuu sosionomiopiskelijoista Pöyskön Maikista ja Räihän Heidistä. Vastaamme yhdessä projektin suunnittelusta, etenemisestä, toteutuksesta sekä arvioinnista. Projektityön organisaatioon kuuluu lisäksi asiantuntijana päiväkodin johtaja. Hän toimii päiväkodin yhteyshenkilönä. Tuki-

henkilöinä projektissa toimivat päiväkotit Taikametsäntarhan henkilökunta sekä opin-
näytetyötä ohjaavat opettajat. Lisäksi projektin tukihenkilöinä toimii opponenti.

Organisaatio muodostuu vähintään kahdesta yksilöstä, jotka työnjaon kautta pyrkivät
saavuttamaan organisaatioon liittyvän tavoitteen. Organisaatiossa kaikilla on oma rooli
ja tehtävä ja ne kaikki ovat suhteessa toisiinsa. Projektin toteutussuunnitelmasta tulisi
käydä ilmi, millainen projektiorganisaatio on sekä mitä tehtäviä ja toimintoja eri henki-
löille on osoitettu. (Karlsson & Marttala 2001, 71, 76-77.) Laadimme yhteistyösuunni-
telman päiväkodin johtajan kanssa keväällä 2009. Suunnitelmasta käy ilmi muun muas-
sa sopijaosapuolet, kuvaus opinnäytetyöstä ja sen vaiheista sekä tuotoksen jakelu ja te-
kijänoikeudet.

Ohjausryhmä on projektin omistajan voimavara päätösprosessissa, ” projektin hallitus”.
Ohjausryhmä koostuu organisaatiossa oikeissa asemissa olevista henkilöistä, jotka ky-
kenevät nopeasti päättämään projektin suunnasta sekä voimavarojen myöntämisestä.
(Karlsson & Marttala 2001, 82.) Projektin ohjausryhmä muodostuu osapuolten edusta-
jista ja sen merkitys korostuu projektin suunnitteluvaiheessa (Jämsä & Manninen 2000,
86).

Organisaatioiden johdon edustajia nimetään yleensä projektin ohjausryhmään, joka
koostuu osapuolten edustajista. Ohjausryhmän tehtävänä on hankkia tuotekehitysprojek-
tissa tarvittavat resurssit. Tästä syystä ohjausryhmän merkitys on suurin projektia suun-
niteltaessa. Ohjausryhmän osallistuminen vähenee projektin toteutusvaiheessa. Tällöin
ohjausryhmän tehtävänä on välitulosten ja projektisuunnitelman hyväksyminen. (Jämsä
& Manninen 2000, 86.)

Projektipäällikkö on tärkeä henkilö tuotekehitysprojektissa. Henkilön taidot suunnitella
ja johtaa projektia nousevat tärkeään asemaan, eivät niinkään koulutus tai virka-asema.
Edelleen henkilön tulee olla sitoutunut hankkeeseen ja käytettävissä koko prosessin
ajan. (Jämsä & Manninen 2000, 86-87.)

Laadunvarmistuksella tarkoitetaan laadunhallinnan keinoa, jonka tarkoituksena on estää
poikkeavuudet asetetuista laatuvaatimuksista. Laadunvarmistuksen avulla on mahdolis-
ta saavuttaa riittävä luottamus siihen, että tuote täyttää sille asetetut odotukset. (Jämsä &

Manninen 2000, 135.) Karlssonin ja Marttalan (2001) mukaan katselmustilaisuudet ovat tehokkaita virheiden löytämiskeinoja ja näin ollen laatua lisääviä tekijöitä. Tällöin painopiste on virheiden löytämisessä, ei korjaamisessa. (Karlsson & Marttala 2001, 133.)

Mannisen ja Jämsän (2000) mukaan tuotekehitysprosessissa voidaan erottaa viisi vaihetta: ongelma- tai kehittämistarpeen tunnistaminen, ideointi, tuotteen luonnostelu, kehittyminen ja lopuksi viimeistely. Tuotekehitysprosessissa on luonnollista, että eri vaiheet toteutuvat päällekkäisinä, mikä tarkoittaa esimerkiksi, että tuotteen luonnostelu vaiheessa yhteydenotto asiantuntijaan saattaa täsmentää kehittämistarvetta. (Jämsä & Manninen 2000, 28.)

Saimme idean tuotekehitysprojektillemme päiväkodin johtajalta marraskuussa 2008. Päiväkoti Taikametsäntarhalla oli tarve varhaiskasvatussuunnitelmalle, ja ideointivaiheemme lähti siitä liikkeelle. Tutustuimme alan kirjallisuuteen, valtakunnalliseen ja Haukiputaan kunnan sekä eri yksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmiin. Luonnostelimme varhaiskasvatussuunnitelmaa kevään 2009 aikana yhteistyössä päiväkodin johtajan kanssa, joka puolestaan toi henkilöstön ja lasten vanhempien näkökulmaa esille suunnitelmaan. Esimerkiksi päiväkodin arvot, arjen kasvatuskäytännöt ja kasvatuspäämäärät ovat aihealueita, joista päiväkodin johtaja oli keskustellut henkilöstön sekä lasten vanhempien kanssa ja jotka nähtiin keskeisinä varhaiskasvatussuunnitelmassa. Tuotteen kehittelyvaihe oli pitkäaikainen prosessi, kuten vasuprosessit yleensäkin. Tämä vaihe alkoi syksyllä 2009 ja jatkui toukokuuhun 2010.

Tuotteen viimeistelyvaihe kesti keskimäärin neljä kuukautta: lokakuun 2010 alusta tammikuun 2011 loppuun. Varhaiskasvatussuunnitelma tulostetaan paperiversiona päiväkodille. Varmistamme tuotteemme elinkaaren pitkäikäisyyden sillä, että tallennamme varhaiskasvatussuunnitelman muistitikulle. Näin tiedostot ovat helposti muokattavissa sekä päivitettävissä ajankohtaisiksi. Esimerkiksi henkilöstön vaihtuessa nimien ja kuvien muuttaminen on yksinkertaista.

Keräsimme aineistoa loppuraporttiin elokuusta 2009 aina lokakuuhun 2010 asti. Varsinaisen loppuraportin laadinnan aloitimme syksyllä 2010. Tuotteen valmistumisen jälkeen tammikuussa 2011 keräsimme siitä palautteen henkilöstöltä ja asiakasperheiltä.

Esitimme opinnäytetyömme helmikuussa 2011 ja päätimme samalla opinnäytetyöprojektin. Opinnäytetyöprojektin aikataulu on liitteenä (liite 1).

2 VARHAISKASVATUS

Yhteiskunnan järjestämä, tukema ja valvoma varhaiskasvatus on lapsen eri elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta. Varhaiskasvatus koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta, ja sen tavoitteena on edistää lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä sekä oppimista. Vanhemmillä on ensisijainen kasvatusoikeus ja vastuu lapsestaan, yhteiskunnan tarjoamat varhaiskasvatuspalvelut tukevat lasten kotikasvatusta. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002, 9.) Laki lasten päivähoidosta (1973/36) määrittelee, että päivähoidon tavoitteena on tukea päivähoitossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä (Laki lasten päivähoidosta 1973, 2a§).

Suomalaisen varhaiskasvatuksen vahvuus päivähoitossa rakentuu hoidollisen, kasvatuksellisen sekä opetuksellisen tehtävän yhdistymiseen (Hujala & Puroila & Parrila & Nivala 2007, 152). Varhaiskasvatus on aina tavoitteellista ja suunnitelmallista yhteistoimintaa sekä vuorovaikutusta, jossa lapsen omaehtoisella leikillä on hyvin keskeinen merkitys. Lähtökohtana varhaiskasvatuksessa on pedagogisten menetelmien hallintaan sekä kasvatustieteelliseen ja monitieteiseen, laaja-alaiseen ja tutkimukseen perustuva kokonaisvaltainen näkemys lasten kehityksestä, kasvusta sekä oppimisesta. (Reunamo 2007, 101.)

Valtakunnallisten linjausten mukaisesti varhaiskasvatusta järjestetään varhaiskasvatuspalveluissa. Näistä keskeisimpiä ovat päiväkodit, perhepäivähoito sekä muu avoin toiminta. Varhaiskasvatuspalveluita tuottavat niin kunnat, yksityiset palveluntuottajat kuin järjestöt ja seurakunnat. (Stakes 2005, 11.) Henkilöstö, joka tekee julkista varhaiskasvatusta, muodostaa moniammatillisen kasvattajayhteisön. Heidän kasvatustyö toiminta pohjautuu suomalaisen yhteiskunnan määrittelemiin asiakirjoissa oleviin sekä yhteisesti sovittuihin toimintatapoihin ja arvoihin. (Happo 2006, 26.)

Lapsen kehityksen kannalta varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002, 9). Lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen on varhaiskasvatuk-

sen keskeisin tavoite. Eri-ikäisillä lapsilla hoidon, kasvatuksen ja opetuksen painotukset tulevat esiin eri tavoin. Lapsen perustarpeista huolehtiminen ja hyvä hoito ovat kaiken varhaiskasvatustoiminnan perusta. Kun lapsen kasvua ja kehitystä tuetaan yhteistyössä vanhempien kanssa, on lapsella parhaat mahdolliset edellytykset hyvään kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen. Luottamus, tasavertaisuus ja toisiensa kunnioitus ovat kasvatuskumppanuuden rakentumisen avaimia. (Piironen-Malmi & Strömberg 2008, 25-26.) Varhaiskasvatuksessa onkin oleellista lasten, vanhempien ja henkilöstön keskinäinen vuorovaikutus ja kasvatuksellinen kumppanuus (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002, 9). Kasvatuskumppanuutta käsittelemme tarkemmin luvussa 3.

Valtio määrittelee ja luo raamit varhaiskasvatukselle eri lakien sekä asetusten kautta. Nämä on otettava huomioon kuntatasolla varhaiskasvatuspalveluita järjestettäessä ja ohjattaessa. Toimintayksiköissä on puolestaan otettava huomioon niin valtakunnalliset kuin kunnan linjaukset ja toiminnan toteuttamisen periaatteet, jotka taas edelleen luovat raamit yksittäisen työntekijän ja tiimin työskentelylle. Työntekijän on otettava kaikki ohjauksen eri tasot huomioon. (Mikkola & Nivalainen 2009, 12.) Lainsäädäntö on hyvin keskeinen ohjauksen väline, ja sillä määritellään toiminnan vähittäisvaatimukset lasten päivähoitolle (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002, 13). Keskeisiä ohjaavia tahoja varhaiskasvatuksen ja päivähoidon näkökulmasta ovat eduskunnan ja valtioneuvoston lisäksi sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus (Stakes), sosiaali- ja terveysministeriö sekä lääninhallitukset ja kunnat (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004, 28).

Varhaiskasvatuksen valtakunnallinen ohjaus muodostuu erilaisista asiakirjoista. Näistä keskeisimmät ovat lasten päivähoitoa ja esiopetusta koskevat lait ja asetukset, varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset sekä varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. (Stakes 2005, 8-9.) Valtionhallinnolla on erilaisia ohjaustapoja: normiohjaus, informaatio-ohjaus (tiedolla ohjaaminen) ja resurssiohjaus sekä lisäksi tavoite- ja ohjelmaohjaus. Toisinaan tätä käsitettä käytetään informaatio-ohjauksen rinnalla (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004, 27).

Normiohjaus tarkoittaa ministeriöiden, eduskunnan sekä muun valtioneuvoston toteuttamaa ohjausta. Tämä tapahtuu lähinnä lakien ja asetusten sekä ministeriön ja valtioneuvoston päätösten kautta. Tyypillinen piirre normiohjauksessa on normin sitovuus. Paikallistasolla kunnassa voi käytössä olla normeja, jotka täydentävät lainsäädäntöä. Ne

eivät kuitenkaan voi olla voimassa olevan lainsäädännön kanssa ristiriidassa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004, 27.) Informaatio-ohjauksella pyritään vaikuttamaan toimijaan sekä lisäämään tietoperustaa, tarkoituksena on tiedon jakaminen ja välittäminen. Tärkeä merkitys on erilaisilla tutkimus- ja kehittämishankkeilla, niiden kautta kehitetään uusia toimintamalleja. Taustalla on ajatus siitä, että uudistunut ja laajentunut tieto käynnistää ja ylläpitää kehittämistyötä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004, 28.) Varhaiskasvatuksen informaatio-ohjaus on 2000-luvulla vahvistunut merkittävästi (Nummenmaa & Karila & Joensuu & Rönnholm 2007, 12). Tällä hetkellä suomalaisessa yhteiskunnassa yksi keskeisimmistä varhaiskasvatuksen informaatio-ohjauksen välineistä on Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet – asiakirja (Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus 2006, 6).

Tavoite- ja ohjelmaohjaus puolestaan tarkoittavat toimintalinjojen, tavoitteiden sekä niiden saavuttamiseen käytettävien keinojen ja menetelmien määrittelemistä asiakirjoiksi. Ajatuksena taustalla on, että asiakirjaan kirjatut kehittämisohjelmat ja toiminnan tavoitteet ohjaavat toimintaa. Kuitenkaan tavoitteiden toteuttaminen ei ole normisidonnaista, joten erilaisten tavoite- ja ohjelma-asiakirjojen toteuttaminen on jokaisen kunnan tai esimerkiksi päivähoitoyksikön sovellettavissa. Resurssiohjaus tarkoittaa toiminnan edistämistä suuntaamalla siihen aineellisia voimavaroja tai rahoitusta. Valtionhallinnon tärkein resurssiohjauksen väline on valtionosuusjärjestelmä. Vuosittain se maksetaan kunnille lakisääteisten tehtävien suorittamiseen, ja kunnat puolestaan resursoivat toimintamäärärahoilla palveluitaan. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004, 28.) Kunnallinen ohjaus muodostuu kunnan varhaiskasvatuksen linjauksista ja strategioista sekä kunnan varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmasta. Toimintayksiköiden oma varhaiskasvatussuunnitelma sekä lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetussuunnitelma ohjaavat toimintaa yksiköissä. Valtakunnallinen ja kunnallinen varhaiskasvatuksen ohjaus muodostavat prosessimaisen kokonaisuuden. (Stakes 2005, 8-9.)

Päiväkodin sisällä vallitseva toimintakulttuuri eli vallitseva tapa toimia ohjaa voimakkaasti kaikkea työntekoa. Se on usein kirjoittamaton säännöstö. Päiväkodin arvot vaikuttavat vahvasti toimintakulttuuriin. Arvot ovat ikään kuin sisäinen kompassi, joka ohjaa valintojamme tiedostaen tai tiedostamatta. (Kokljuschkin 2001, 48.) Kasvatusta ohjaavat kulttuurin sisältämät arvot ja normit, joten ne vaihtelevat erilaisissa sosiaalisissa ympäristöissä. Kasvattajalta edellytetään eettisesti perusteltuja valintoja ja arvopohdin-

toja kasvatuksen eettisen luonteen vuoksi. Kasvatustyö on reaalista ihmisten toimintaa. Se on yhteisössä vallitsevien keskeisten arvojen sekä normien välittämistä ja sosiaalis- tamista yhteisöön. Viime kädessä arvot ilmaisevat minkä toteuttamista varten jokin ta- pahtuu. Kasvatustavoitteet ovat aina osoituksia joistakin vallitsevista arvoista. (Happo 2006, 27, 28.)

Sosiaali- ja terveysalalla arvot pohjautuvat keskeisiin kansallisiin säädöksiin sekä kan- sainvälisiin sopimuksiin. Näitä varhaiskasvatuksen puolella ovat mm. Suomen lainsää- däntö, YK:n lapsen oikeuksien sopimus sekä valtakunnalliset linjaukset varhaiskasva- tuksesta. (Vilen & Vihunen & Vartiainen & Siven & Neuvonen & Kurvinen 2008, 18.) Arvoista tärkein on lapsen ihmisarvo, lisäksi siihen liittyy neljä yleisperiaatetta: lapsen mielipiteen huomioiminen, lapsen oikeus elämään ja tasapainoiseen kehittymiseen, lap- sen etu sekä syrjintäkielto ja lasten tasa-arvoisen kohtelun vaatimus (Happo 2006, 28).

Arvot ilmaisevat asioita, joita me pidämme tärkeinä. Ne ohjaavat valintojamme ja toi- mintamme kaikissa arkipäivän tilanteissa, asiakastilanteissa arvot näkyvät siinä, kuinka kohtaamme asiakkaamme. (Vilen ym. 2008, 17-18.) Viime kädessä päiväkodissa vallit- sevat arvot ja tavoitteet tulevat näkyviin siinä palvelussa, jonka lapset sekä vanhemmat päiväkodissa saavat. Päivähoidossa on tärkeää arvojen pohtiminen ja niistä sopiminen. Tämä on ratkaisevaa siksi, että saavutettaisiin yhteiset pelisäännöt, jotka ohjaavat toi- mintaa ja auttavat valintojen tekemisessä. Tärkeää laadukkaan toiminnan kannalta olisi toimia kaikissa tilanteissa yhdessä sovittujen arvojen mukaisesti. (Kokljuschkin 2001, 49, 52-53.) Haukiputaan kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa määritellyjä arvoja ovat oikeudenmukaisuus, ihmisen kunnioittaminen, yhteistyö ja avoimuus, turvallisuus sekä sitoutuminen ja vastuu (Haukiputaan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2009, 6). Tai- kametsäntarhassa vallitsevia arvoja ovat lapsuuden kunnioittaminen, leikki, kasvatus- kumppanuus, turvallisuus, ilo, syli ja luonto.

Varhaiskasvatuksessa toimintaa tulee suunnitella ja luoda spontaanin oppimisen edelly- tyksiä niin, että lapset huomioidaan yksilöinä eikä vain osana ryhmää (Kalliala 2009, 22). Taikametsäntarhassa toiminta on lapsilähtöistä. Kaikessa toiminnassa lasta kunnioi- tetaan, hänen kehitystasonsa huomioidaan ja yksilölliset tarpeet tunnustetaan. Lapsiläh- töisyydellä tarkoitetaan lapsen kokemuksiin, toimintaan ja kulttuuriin pohjautuvaa op- pimis- sekä opettamisprosessia. Kasvattajalla tulee olla herkkyttä kohdata lapsi yksi-

öllisesti, hänen tarpeet huomioiden. Kasvattaja, joka painottaa lapsilähtöisyyttä kunnioittaa lasta ainutlaatuisena yksilönä, jolla on omat ajatukset, mielipiteet, tunteet, kiinnostuksen kohteet, kehittymistarpeet sekä vahvuudet. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa lapsilähtöinen työskentely painottaa opettamisen sijasta itse tekemistä, tutkimista ja oppimista. Lapsen oma aktiivinen rooli, elämyksellisyys ja toiminta sekä leikki ja haasteelliset tehtävät painottuvat oppimisessa. (Järvinen & Laine & Hellman-Suominen 2009, 34, 35.)

2.1 Varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatus on aina suunnitelmallista sekä tavoitteellista hoitoa, kasvatusta ja opetusta. Tavoitteiden ohjauksen välineinä kasvattajille toimivat sisällölliset orientaatiot, jotka yhdessä esiopetuksen sisältöalueiden kanssa muodostavat jatkumon. (Järvinen ym. 2009, 123.) Varhaiskasvatussuunnitelma (vasu) on ohjauksen ja sisällöllisen kehittämisen väline, jonka tavoite on edistää koko maassa yhdenvertaista varhaiskasvatuksen toteuttamista (Reunamo 2007, 101). Varhaiskasvatussuunnitelmia tehdään monella tasolla: valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma, kunnan oma varhaiskasvatussuunnitelma, toimintayksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmat sekä lasten henkilökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat.

Ensimmäinen versio valtakunnallisesta varhaiskasvatussuunnitelman perusteista on tehty vuonna 2003 (Nummenmaa ym. 2007, 12). Vuonna 2004 julkaistu varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on valtakunnallinen varhaiskasvatuksen sisällön ja laadun ohjausväline. Teos on laadittu yhteistyössä usean toimijan kesken, mukana ovat olleet Stakes, opetusministeriö, opetushallitus, sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen kuntaliitto ja alan asiantuntijoita. Kunnat aloittivat laajan varhaiskasvatussuunnitelmatyön, jonka vuoksi päivähoiton toimintatavat ja arvot nostettiin tarkastelun ja määrittelyn alle. Lapsilähtöisen ja entistä laadukkaamman toimintakulttuurin rakentaminen haluttiin käynnistää varhaiskasvatussuunnitelmatyön (”vasutyön”) johdosta. (Mikkola & Nivalainen 2009, 13.) Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tarkistettu painos ilmestyi vuonna 2005 (Reunamo 2007, 101).

Varhaiskasvatussuunnitelmat pohjautuvat varhaiskasvatuksen perusteisiin sekä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Kuntien laatimassa varhaiskasvatussuunnitelmassa otetaan huomioon kunnan omat linjaukset, tavoitteet ja strategiat. Niissä myös määritellään eri palvelumuotojen sisältötavoitteet. Jokainen toimintayksikkö laatii oman varhaiskasvatussuunnitelman, se on kunnan suunnitelmaa yksityiskohtaisempi. Kunnan ja yksiköiden vasut sekä esiopetussuunnitelma muodostavat kokonaisuuden ja niiden välillä vallitsee selkeä jatkumo. Yhteistyössä vanhempien kanssa laaditaan lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma sekä lapsen esiopetussuunnitelma. (Järvinen ym. 2009, 125.) Lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman tarkoituksena on toimia perustana päivähoidossa olevan lapsen kasvatustoiminnan toteuttamiselle. Näin ollen se merkitsee lasten yksilöllisyyden uudenlaista painottamista varhaiskasvatuksen pedagogiikassa. (Alasuutari 2010, 15.) Suunnittelutasoissa ainoastaan esiopetussuunnitelmien sisältöjä sekä kuntakohtaisia varhaiskasvatussuunnitelmia on ohjeistettu ja linjattu valtakunnallisesti. Pääosin muiden suunnittelutasojen merkitykset ja sisällöt ovat jääneet ratkaistaviksi paikallisesti. (Nummenmaa ym. 2007, 13.)

Varhaiskasvatussuunnitelmat ovat tarkoitettu konkreettisiksi työvälineiksi, joiden tehtävänä on kuvata toimintatapoja sekä menetelmiä ja periaatteita, joilla varhaiskasvatusta suunnitellaan sekä toteutetaan, niin yksiköissä kuin kunnissa. Varhaiskasvatussuunnitelma kuvaa kuntatasolla koko varhaiskasvatuksen yhteistä arvopohjaa sekä myös kehittämisen ja toteuttamisen lähtökohtia. Yksikötasolla vasuihin kirjataan arvot, joiden mukaiseen toimintaa sitoudutaan, sekä ne asiat, joiden eteen ollaan valmiit tekemään töitä. Näin ollen yksiköiden vasuissa tehdään arki ja käytännöt näkyviksi. (Mikkola & Nivalainen 2009, 13-14.)

Päiväkotiyhteisöille varhaiskasvatussuunnitelmien laatiminen sekä pedagoginen suunnittelu on arkinen ja todellinen työssä oppimisen haaste. Aiemmin suunnittelukulttuurille on päiväkodeissa ollut ominaista se, että etupäässä suunnitelmia laadittiin ohjaamaan päiväkotiryhmien kasvatusta, hoitoa sekä opetusta. Nykyisin varhaiskasvatussuunnitelmassa odotetaan vanhempien saavan myös oma äänensä kuuluviin. Varhaiskasvatussuunnitelmatyöskentely on hyvin monitasoinen ja kompleksinen kokonaisuus, jossa paikkaansa vielä hakee eri tasojen suunnittelun sekä suunnitelma-asiakirjojen merkitys. (Nummenmaa ym.2007, 11-13.) Taikametsäntarhan varhaiskasvatussuunnitelma on laadittu opinnäytetyönä yhteistyössä päiväkodin johdon, henkilöstön, vanhempien ja

lasten kanssa. Lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman pohjana Taikametsäntarhassa käytetään Haukiputaan kunnan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa. Päiväkoti Taikametsäntarhassa lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lapsen vanhempien kanssa ja vähintään kerran vuodessa käydään varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluja, joissa päivitetään ja arvioidaan tavoitteita. Kasvatushenkilöstön ja vanhempien näkökulmasta lapsen varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelu on merkityksellinen kohtaaminen, muun muassa siinä tapahtuvan lasta koskevan tiedon välittämisen vuoksi (Alasuutari 2010, 197).

Kasvatusyhteisön merkitystä korostetaan voimakkaasti varhaiskasvatussuunnitelma-asiakirjassa tuoden samalla esille yhteisen kasvatustietoisuuden kehittämisen tarpeen kasvatusyhteisössä. Samalla painotetaan myös yhteistä kumppanuutta vanhempien kanssa. (Nummenmaa ym. 2007, 12.) Valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattu varhaiskasvatuksen tehtävät, tavoitteet sekä arvot. Varhaiskasvatussuunnitelman keskeistä sisältöä ovat myös varhaiskasvatuksen toimintatavat ja menetelmät, kasvatusta- ja oppimisympäristö, lapsi- ja oppimiskäsitys, varhaiskasvatustoiminnan seuranta ja arviointi sekä varhaiskasvatuksen eri toimintojen merkitys lapsen hyvinvoinnille. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002, 20.) Nämä teemat sisältyvät myös päiväkoti taikametsäntarhaan laaditussa varhaiskasvatussuunnitelmassa.

2.2 Varhaiskasvatuksen laatu

Vanhemmat tarvitsevat lapsilleen luotettavaa ja laadukasta päivähoitoa. (Hujala ym. 2007, 153). Päivähoidossa laadunhallinta on noussut ajankohtaiseksi kehittämisalueeksi. Laadunhallintaan liittyy nykytilan arviointia ja kehittämistoimia. Laadunhallinta on monisyinen prosessi, joka edellyttää käsitystä siitä millaista on laadukas varhaiskasvatus. (Kupila P. 2004, 9). Kansallisessa laadunhallintasuosituksessa (1999) laadunhallinta määritellään toiminnan johtamiseksi, suunnitteluksi sekä arvioinniksi ja parantamiseksi niin, että asetetut laatutavoitteet saavutettaisiin. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004, 54.)

Laadusta sekä laadunhallinnanmenetelmistä puhutaan paljon, keskeinen teema päivähoitosektorilla onkin laadun kehittäminen. Suomalaisesta päivähoitosta on miltei tyystin

puuttunut systemaattinen kasvatusprosessin laadunarviointi. (Hujala ym.2007, 152.) Kasvatusprosessista muodostuu varhaiskasvatuksen laadun ydin, kasvatusprosessin toteutumista säätelevät tietyt reunaehdot. Päivähoidon laatua voidaan tarkastella neljästä näkökulmaltaan erilaisesta laatutekijästä. Näitä ovat puitetekijät (ovat reunaehtoja laadukkaan päivähoidon toteuttamisessa), välilliset tekijät (toiminnallisesti laatua säätelevä), kasvatusprosessiin liittyvät tekijät ja vaikutukselliset tekijät (tuotoksen taso). Näiden tekijöiden kautta päivähoidon laatua voidaan tarkastella kunkin tekijän osalta erikseen tai niiden yhdessä muodostamana kokonaisuutena. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004, 73-74.)

Suomalaisen varhaiskasvatuksen laatua ei voida arvioida ilman, että tiedostetaan sen kansallinen luonne sekä vahvuudet, jotka ovat rakentuneet koulutuksen ja tutkimuksen sekä suomalaisen yhteiskunnan ominaispiirteiden ja lastentarhatradition pohjalta. Suomalaisen päivähoitojärjestelmän vahvuus on se, että erilaiset keinot huolehtia varhaislapsuudesta muodostavat laajan perhe- ja lapsipoliittisen kokonaisuuden, tämä on herättänyt ihailua yleismaailmallisesti. (Hujala ym. 2007, 152.)

Varhaiskasvatuksen laatua voidaan tutkia ja tarkastella erilaisista lähtökohdista. Näkökulmana voi olla esimerkiksi tutkijoiden, kasvatusorganisaatioiden, päätöksentekijöiden, lasten tai vanhempien näkökulma. Kolme keskeisintä laadun näkökulmaa ovat kasvattajien, vanhempien sekä lasten orientaatiot, yhdessä nämä kolme näkökulmaa muodostavat toisiaan täydentävän kokonaisuuden. Valtioneuvoston periaatepäätöksessä varhaiskasvatuksen valtakunnallisissa linjauksissa laadun kehittäminen nähdään jatkuvana prosessina. Sen keskeisimpiä elementtejä ovat asiakaslähtöisyys, henkilöstön ammatillinen osaaminen sekä toimiva työyhteisö. Varhaiskasvatuksen laadun kehittämis- ja arviointityössä huomiota kiinnitetään myös vanhempien ja lasten antamaan palautteeseen ja sen arvoon. (Kronqvist & Jokimies 2008, 11.)

Laadukkuuden merkittävänä osatekijöinä suomalaisessa päivähoidossa ovat varhaiskasvattajien korkea koulutustaso sekä yhteiskunnan takaama päivähoito-oikeus kaikille alle kouluikäisille lapsille. Kokonaisuudessaan päivähoidon laatu rakentuu useista erilaisista seikoista, joita voidaan tarkastella lähtökohdiltaan monenlaisista näkökulmista. Päivähoidon laadun arvioinnin tarkoitus voi vaihdella sen mukaan mitä, miksi tai keitä arvioidaan. Keskeisimmäksi päämääräksi laadun arvioinnissa nousee pyrkimys päivä-

hoidon laadunhallintaan eli laadukkaan toiminnan ylläpitämiseen ja kasvatustoiminnan kehittämiseen. (Hujala ym. 2007, 153.) Arviointi ei ole uusi asia päivähoitossa, se on aina kuulunut keskeisenä osana varhaiskasvatuksen suunnittelussa, jossa arviointi on nähty suunnittelua eteenpäin vievänä voimana. Laatu käsitteen myötä arviointi on saanut uuden, laajemman ulottuvuuden osana kokonaisvaltaista kehittämistä - laadunhallintaa. Arvioinnin rooli varhaiskasvatussektorilla on vielä jäsentymätön. Valtion hallinnon hajauttamisen myötä jäi kuntien vastuulle päivähoitokasvatuksen kehittämistyö sekä laadun arviointi, sen toteuttaminen on edelleen erittäin sattumanvaraista eri kunnissa. (Hujala E. & Parrila-Haapakoski S. 1998, 47.)

Laajasti määriteltynä varhaiskasvatuksen laatu määritellään kasvuympäristön piirteiksi sekä lasten kokemuksiksi, jotka tukevat lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia kaikin tavoin. Laadukkaalla varhaiskasvatuksella on vaikutus lasten elämään ja kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin sekä sen kautta kehittymiseen ja oppimiseen. Keskeinen voimavara varhaiskasvatuksessa on riittävä ja osaava henkilöstö. Varhaiskasvatuspalveluja ja varhaiskasvatusta tulee kehittää varhaiskasvatussuunnitelmien sekä varhaiskasvatuksen valtakunnallisten linjausten mukaisesti. (Kronqvist & Jokimies 2008, 11.) Varhaiskasvatussuunnitelmien sekä erilaisten laatukäsikirjojen kautta on haasteeksi henkilöstölle noussut opetella kirjaamaan työnsä näkyväksi. (Mikkola & Nivalainen 2009, 28.) Tuloksellisuuden ja laadun arviointi tapahtuu aina suhteessa johonkin arviointiperustaan. Arviointiperustan muodostavat tavoite tai visio eli niin sanottu toivottu tila sekä siihen liittyvät arviointikriteerit eli seikat, jollaista toiminnan haluttaisiin olevan. Päivähoitokasvatuksen laadun arviointitiedon avulla voidaan tehdä päivähoitokasvatus näkyväksi ja sen kautta avoimeksi yleiseen keskusteluun. (Hujala ym.2007, 154-155.)

Laatutyö on jatkuva prosessi. Siinä keskeisiä elementtejä ovat asiakaslähtöisyys, toimiva työyhteisö, henkilöstön ammatillinen osaaminen sekä johdon sitoutuminen (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002, 22-23). Kasvatusyhteisön ja yksittäisten kasvattajien vahva ammatillinen osaaminen ja tietoisuus ovat oleellisia laadukkaan varhaiskasvatuksen kannalta (Stakes 2005, 11). Laatu ei ole irrallaan muusta toiminnasta. Laadukkaaseen toimintaan sekä tavoitteisiin tähtäävä toimintajärjestelmä on yhtä kuin hyvä laadunhallinnan järjestelmä. Laadunhallinta muodostuu tehtävistä, vastuista, prosesseista sekä toimintatavoista. Jokaisella organisaatiolla on oman näköisensä laadunhallintajärjestelmä, sitä ei voi kopioida muualta, vaan se on rakennettava itse. Laadunhallintajärjestelmä

tukee organisaation toimintaa, ja samalla se on myös keino vaikuttaa omaan työhön. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004, 54-55.)

Päiväkoti Taikametsäntarhassa laatutyötä tehdään yhteistyössä esimerkiksi perheiden kanssa. Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, jossa arvioinnilla on keskeinen merkitys. Päiväkoti Taikametsäntarhan toiminnan arviointiin osallistuvat päiväkodin henkilöstön lisäksi lapset ja heidän perheensä. Kaksi kertaa vuodessa Taikametsäntarhassa tehdään asiakastyytyväisyyskyselyt sekä kerran vuodessa käydään henkilöstön kanssa kehityskeskustelut. Arvokasta toiminnan kehittämisen ja arvioinnin kannalta on myös päivittäin saatava välitön palaute niin lapsilta kuin vanhemmilta sekä henkilöstöltä.

3 KASVATUSKUMPPANUUS

Varhaiskasvatus on hoidon, kasvatuksen ja opetuksen muodostama kokonaisuus. Tavoitteena on edistää lasten tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista yhdessä vanhempien kanssa. Päivähoidon henkilöstön ja vanhempien yhteistyötä kutsutaan varhaiskasvatuksessa kasvatuskumppanuudeksi, jossa lapsen tarpeet ovat keskiössä. Vanhempien ja henkilöstön keskinäinen luottamus, tasavertaisuus, avoimuus sekä toistensa kunnioittaminen ovat kasvatuskumppanuuden edellytykset. (Stakes 2005, 11, 31.)

Kasvatuskumppanuus perustuu ajatukselle, että sekä vanhemmilla että päivähoiton henkilöstöllä on tärkeää tietoa lapsesta ja hänen kehityksestään. Keskeistä on, että molemmilla on yhteisiä tavoitteita lapsen kasvatuksesta ja heiltä vaaditaan jatkuvuutta, sitoutuneisuutta ja vastavuoroisuutta. Kasvatuskumppanuudessa on kyse erilaisten elämäntapojen ja -käsitusten kunnioittamisesta ja vuorovaikutus voi välillä olla haastavaa. Dialogisen vuoropuhelun toteutuminen on ammattikasvattajien vastuulla ja heiltä vaaditaankin ajoittain omien ajattelutapojen kriittistä arviointia. (Piironen-Malmi & Strömberg, 2008, 62.)

Päivähoidon aloittaminen on suuri muutos lapselle mutta myös hänen vanhemmilleen, ja se herättää monenlaisia tunteita. Perheen ja päiväkodin välinen yhteistyöprosessi, kasvatuskumppanuus alkaa perheen yhteydenotosta päivähoitopaikkaan ja päättyy silloin, kun lapsi lähtee päivähoidosta. Vanhempien luottamus päivähoitoon rakentuu yhteisistä keskusteluista, joissa lapsi on keskiössä. Sen lisäksi, että vanhemmat haluavat kuulla, mitä päivän aikana on tehty, he ovat kiinnostuneita siitä, miten kasvattaja on nähnyt juuri hänen lapsensa ja mitä lapselle todella kuuluu. (Kaskela & Kronqvist 2007, 22-23.) Kasvatuskumppanuuden edellytyksenä oleva luottamus syntyy kohtaamisesta, joka vaatii taitoa kuulla ja olla aidosti läsnä, mutta myös erilaisuuden hyväksymistä. Vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä tulisi kyetä rinnalla kulkemiseen ja toisen kuulemiseen. Työntekijän kehittynyt empatiakyky voi suojata uupumukselta ja väsymiseltä, kun kykenee välttämään samaistumisen ja sijaiskärsimyksen. (Koivunen 2007, 160.)

Varhaiskasvatuksessa vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön merkitystä ei voi liikaa korostaa. Yhteistyötä voidaan kuvata tasavivuisella kolmiolla, jonka kärjissä ovat lapsi, vanhemmat ja kasvattajat. Kolmio kuvaa edellä mainittujen henkilöiden vuorovaikutussuhdetta: vanhempien ja kasvattajien vuorovaikutussuhde vaikuttaa lapseen, lapsen ja kasvattajien suhde vaikuttaa vanhempiin ja vanhempien ja lapsen vuorovaikutussuhde kasvattajiin. Vanhemmilla on lapsestaan spesifiä tietoa, joka liittyy muun muassa lapsen historiaan, luonteeseen, tapoihin, perheen kulttuuriin ja arkeen, kodin kasvatuskäytäntöihin ja lapsen elämänpiiriin. Päivähoidon henkilöstöllä on asiantuntijuutta, joka liittyy kasvatukseen yleensä. Kasvattaja tarvitsee työssään sekä omaa että vanhempien asiantuntijuutta ja se korostuu etenkin lapsen hoitosuhteen alussa. (Koivunen 2007, 156.)

Päiväkoti Taikametsäntarhassa vanhempia pidetään lastensa parhaina asiantuntijoina, heitä tuetaan kasvatustyössä ja henkilöstö tukee sekä auttaa tarvittaessa koko perhettä. Taikametsäntarhassa perheiden kanssa tehtävän avoimen yhteistyön tavoitteena on lapsen hyvä ja turvallinen olo päiväkodissa niin, että päivähoito on saumaton osa lapsen arkea.

3.1 Kasvatuskumppanuus lapsen näkökulmasta

Päivittäiset lapsen päivähoitoon tuonti- ja hakutilanteet ovat keskeisiä perheen kuulemisen paikkoja. Sillä, miten perhe ja lapsi vastaanotetaan, on suuri merkitys, koska päiväkotiin tulon liittyy ero vanhemmista ja tällöin lapsi tarvitsee aikuisen tukea tunteakseen olonsa turvalliseksi ja hyväksytyksi. Lapsen ja vanhempien kokemus päivähoitosta syntyy paljolti juuri päivittäisistä kohtaamistilanteista. (Kaskela & Kronqvist 2007, 23-24.)

Koti ja päivähoito, lapsen kaksi kasvupaikkaa muodostavat lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista eheyttä vahvistavan kokonaisuuden. Päivähoidon henkilöstön ja vanhempien välinen aktiivinen vuoropuhelu helpottaa lapsen siirtymistä kodin ja päivähoiton välillä. Lapsi tarvitsee kasvuunsa ja kehitykseensä tunnesuhteita. Lapsi tarvitsee myös päivittäisten kokemusten jakamista. Kasvattaja ja lapsi kohtaavat erilaisissa konkreettisisä arkipäivän tilanteissa: leikki, ruokailu, ulkoilu, päivälepo, lukuhetki, pukemis- ja peseytymistilanteet. Näissä kasvatustilanteissa koettujen ajatusten, kokemusten ja tun-

teiden välittämiseksi lapsi tarvitsee aikuisten vuoropuhelua. (Kaskela & Kekkonen 2006, 24.)

Kasvatuskumppanuuden tavoitteena Kaskelan ja Kekkonen (2006, 17) mukaan on, että ”*lapsi toimijana ja oman elämänsä kokijana tulee kokonaisvaltaisesti nähdä, ymmärretä ja kannatelluksi*”. Lapsen leikin, toiminnan, kokemusten ja tarpeiden sekä toiveiden havainnointi ja havaitseminen ovat merkityksellisiä sekä se miten hänen kanssaan puhutaan ja mitä.

Kasvatuskumppanuuden toteutumisen näkökulmasta keskeisessä asemassa ovat kasvat keskustelut, joita käydään vanhempien ja hoitohenkilöstön välillä vähintään kerran vuodessa (Kaskela & Kekkonen 2006, 45). Kasvat keskustelussa kiinnitetään huomiota lapsen kehitystä vahvistaviin myönteisiin asioihin ja hänen hyvinvointiinsa liittyvät huolen aiheet esitetään mahdollisimman konkreettisesti. Näihin ongelmiin haetaan ratkaisua yhdessä vanhempien kanssa. (Stakes 2005, 32-33.)

Jokaiselle päivähoitossa olevalle lapselle tulee laatia varhaiskasvatussuunnitelma yhteistyössä vanhempien kanssa, ja se tehdään yleensä hoito- ja kasvatussuunnitelma-keskustelussa hoitosuhteen alussa. Suunnitelman tavoitteena on lapsen yksilöllisyyden ja vanhempien näkemysten huomioon ottaminen toiminnan järjestämisessä. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa tulee arvioida säännöllisesti ja siinä tulee huomioida lapsen kokemukset ja tarpeet suhteessa tulevaisuuden näkymiin. Suunnitelmaa laadittaessa tulee huomioida lapsen mielenkiinnon kohteet, vahvuudet ja yksilöllinen tuen tarve. (Stakes 2005, 29-31.)

3.2 Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksen suunnittelussa ja arvioinnissa

Ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu lapsesta on vanhemmilla (Stakes 2005, 31). Kasvat kumppanuuden tavoitteena on, että vanhempien näkemykset, mielipiteet ja toiveet sisällytetään osaksi lapsen varhaiskasvatuksen suunnittelua ja toteutusta (Kaskela & Kekkonen 2006, 13). Vanhemmilla tulee olla mahdollisuus osallistua lasta koskeviin kasvat keskusteluihin ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan yhteistyössä

vanhempien kanssa (Stakes 2005, 31). Varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa vanhemmilla tulisi olla keskeinen rooli lapsensa tuntemisen ja ymmärryksen välittäjänä. Suunnitelmaan tulee kirjata konkreettiset yhteistyömuodot, vanhempien odotukset ja toiveet päivähoidosta sekä heidän kasvatuskäsityksensä. (Kaskela & Kronqvist 2007, 24.) Vanhempien tulee myös voida vaikuttaa päivähoitoyksikön ja kunnan vasun sisältöön ja osallistua arvioinnin perusteisiin (Stakes 2005, 31).

Vanhempien osallisuudessa keskeistä on kokemuksellisuus: vanhemman tunne siitä, että hän kuuluu varhaiskasvatusyhteisöön, jonka jäsenenä hänen lapsensa on. Vastavuoroinen tiedonvaihto, merkityksellinen kohtaaminen ja tunnepitoinen kohtaaminen ovat niitä asioita, joiden kautta vanhempien kokemuksellinen osallisuus syntyy. (Kaskela & kekkonen 2006, 27.)

Päivähoidon henkilöstön tehtävänä on kannustaa vanhempia yhteistyöhön luomalla edellytykset kasvatuskumppanuudelle. Vanhempia osallistava yhteistyö vaatii kasvattajilta perheen tilanteen ymmärtämistä ja kykyä nähdä, mikä yhteistyömuoto kullekin perheelle sopii. Kaikki vanhemmat eivät halua tai pysty aktiiviseen yhteistyöhön päivähoiton henkilöstön kanssa, ja tätä tulee kunnioittaa. Kuitenkin näissä tapauksissa kasvattajien vastuu on keskustella vanhempien kanssa, jos lapsen käyttäytyminen tai toiminta sitä vaatii. (Koivunen 2009, 152.) Perheen arki määrittää vanhempien aktiivisuutta kasvatuskumppanuuteen. Päivähoidon henkilöstön olisi hyvä tuntea vanhempien työn ja yksityiselämän aiheuttamia reunaehtoja yhteistyölle, esimerkiksi työn kuormittavuus, vuorotyö, pitkät työmatkat, perheen sisäiset ristiriidat, harrastukset. Vanhemmilla on oikeus määritellä kasvatuskumppanuuden rajat ja taso. Vanhempien osallisuutta yhteistyöhön tulisi arvioida halukkuuden lisäksi myös mahdollisuuden ja jaksamisen näkökulmista. (Koivunen 2007, 154.)

Kasvatuskumppanuudessa pyrkimyksenä on luoda molemminpuolista tiedonvaihdon kulttuuria sen sijaan, että perheet olisivat vain tiedon vastaanottajan roolissa. Kasvatuskumppanuudessa vahvistetaan perhe- ja lapsikohtaisen informaation vaihtoa. Vanhemmille on tärkeää se, että kasvattajat ovat kiinnostuneita vanhempien ajatuksista, toiveista, odotuksista ja peloista. Kun perhe tunnistaa lastaan koskevan tiedon arvon, sillä on tasa-arvoiset edellytykset osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja toimintaan. Vanhemmille tulee luoda tilaisuuksia olla suunnittelemassa lapsensa, lapsiryhmän, päi-

vähoitoyksikön ja koko kunnan varhaiskasvatuksen toteuttamista. Tämä tarkoittaa henkilöstön ja vanhempien välistä dialogia kasvatusarvoista, -käsitteistä ja -menetelmistä. Vanhemmat voivat osallistua päivähoidon toimintaan olemalla mukana kasvatuskeskusteluissa, vanhempainilloissa, juhlissa ja tapahtumien järjestelyissä tai osallistumalla vanhempaintoimikuntaan. (Kaskela & Kekkonen 2006, 26.)

Päiväkoti Taikametsäntarhassa suunnataan voimavaroja kasvatuskumppanuuteen alusta alkaen. Kumppanuuden rakentuminen alkaa heti perheen ja päiväkodin henkilöstön ensimmäisestä tapaamisesta. Henkilöstö pitää tärkeänä, että ennen lapsen päivähoidon aloitusta lapsi käy yhdessä vanhempiensa kanssa tutustumassa päiväkodissa. Lapsen sopeutumista päivähoidon voidaan edistää myös siten, että hoitopäivä aloitetaan muutamasta tunnista vähitellen lisäten.

Taikametsäntarhassa vanhempien ja lapselle nimetyn hoitajan välinen ensimmäinen yhteinen palaveri pidetään jonkin ajan kuluttua siitä, kun lapsi on aloittanut päivähoidon. Tuolloin keskustelussa käydään läpi lapsen hoitoon, kasvuun ja kehitykseen liittyviä asioita. Tuolloin laaditaan yhdessä vanhempien kanssa lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, jonka pohjana käytetään Haukiputaan kunnan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa. Keskustelun yhteydessä luodaan tavoitteita ja kuunnellaan vanhempien toiveita. Päiväkodissa lapsen henkilökohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa päivitetään säännöllisesti ja vähintään kerran vuodessa arvioidaan tavoitteiden toteutumisesta vanhempien ja henkilöstön yhteisessä keskustelussa.

Taikametsäntarhassa koetaan, että päivittäin vaihdettavat kuulumiset perheen kanssa, avoin ja luottamuksellinen keskustelu lapsen kaikista asioista ovat erittäin tärkeitä. Myös koko talon yhteiset vanhempainillat sekä tapahtumat koetaan lapsen asioiden hoitamisen kannalta oleellisina ja tarpeellisina. Henkilöstö on yhteydessä vanhempien kanssa myös sähköpostin välityksellä. Päiväkodissa jaetaan kuukausittain raportit toiminnasta ja pyritään aina tiedottamaan asioista esimerkiksi tulevista tapahtumista hyvissä ajoin. Päiväkodin seinällä on nähtävillä viikko-ohjelma.

Kasvatuskumppanuus vanhempien kanssa on tiivistä ja helppoa, kun päiväkodin ja perheiden välillä on matala yhteydenottokynnys. Taikametsäntarhassa on tapana, että pienistäkin mieltä askarruttavista asioista puhutaan heti, ennen kuin ne kasvavat isommiksi

ongelmiksi. Tästä johtuen päiväkodissa myös mahdolliset erityisen tuen tarpeet on helppo ottaa esille varhaisessa vaiheessa niin vanhempien kuin päiväkotihenkilöstönkin aloitteesta.

4 VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAPROSESSI

Varhaiskasvatussuunnitelman suunnitteluprosessi edellyttää päiväkodin henkilökunnalta yhteisiä keskusteluja, jotka toimivat oppimisen keskeisinä areenoina ja joiden kautta alkaa työyhteisöön rakentua yhteinen kieli. Ymmärrys keskeisistä työhön liittyvistä asioista moniammatillisessa työyhteisössä lisääntyy yhteisen kielen kautta. Tämä helpottaa kommunikaatiota, asioiden ymmärtämistä ja niiden sisäistämistä. Varhaiskasvatushenkilöstön yhteinen työskentely lisää sitoutumista ja osallisuutta, jotka voimistuvat, kun koko henkilöstö neuvottelee varhaiskasvatussuunnitelman perusteista ja sisällöistä. (Nummenmaa, Karila, Joensuu, Rönnholm 2007, 120-121).

Varhaiskasvatussuunnitelmatyöskentely voidaan toteuttaa eri tavoin. Vasu voidaan tehdä tehokkaasti ja nopeasti, jolloin kasvatustyön laadulliset muutokset ja suunnitelman tekijöiden oivallukset jäävät vähäisiksi. Tavoitteena on tällöin saada valmis tuote vähällä vaivalla. Toisaalta itse suunnitteluprosessi voidaan nähdä merkityksellisenä, jolloin suunnittelutyö on mahdollisuus paneutua varhaiskasvatustyön ydinkohtiin, luoda kehittämis- ja muutostavoitteita sekä arvioida tämänhetkisiä työkäytänteitä. Tavoitteena on, että suunnitelmasta tulee käytännöntyötä jäsentävä ja ohjaava työväline, joka selkiyttää eri osapuolten käsityksiä varhaiskasvatustyöstä. (Järvi 2006, 7). Työntekijöiden osallistuminen muokkaa yksilötason kokemuksia sekä itse yhteisöä. Osallisuus on dialogista aktiivista toimintaa, joka muokkaa osallistujien kokemuksia ja luo yhteisiä merkityksiä. Vasutyöskentelyssä yhteisöllinen suunnittelu mahdollistaa työyhteisön jäsenten ammatillisen kehittymisen ja uusien merkitysten antamisen omalle työlle sekä hiljaisen tiedon esiintuomisen. (Nummenmaa ym. 2007, 117-118).

Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2005, 30) mukaan koko henkilöstön tulisi osallistua ja sitoutua varhaiskasvatussuunnitelman toteuttamiseen, seurantaan ja arviointiin. Vasutyössä työyhteisön jäsenet yhdessä tutkivat, suunnittelevat ja arvioivat työtään päiväkodin arjessa. Suunnittelutyö on prosessikeskeistä kehittämistä, joka onnistuakseen vaatii henkilöstön kuulemista ja heidän vaikutusmahdollisuuksien takaamista. Prosessikeskeisen kehittämisen periaatteena on kokonaisvaltai-

suus, kun koko yhteisö on vuorovaikutuksessa säännöllisesti keskustellen. Tämä edellyttää ja edistää työyhteisön itsearviointia ja muutosta. (Murto 1992, 31, 40-42.)

Varhaiskasvatussuunnitelmaprosessissa kaikkien yhteisön jäsenten: henkilöstön, vanhempien ja lasten osallisuus on tärkeää. Yhteisissä keskusteluissa sovittujen tavoitteiden ja päämäärien jatkumona suuntaudutaan päiväkodin toimintakulttuurin rakentamiseen ja laadukkaaseen arjen toimintaan. (Nummenmaa ym. 2007, 110).

4.1 Varhaiskasvatussuunnitelman sisällön suunnittelu

Opinnäytetyöprosessimme käynnistyi, kun saimme idean aiheesta päiväkodin johtajalta marraskuussa 2008. Päiväkodin toimintamallit eivät olleet vielä loppuun asti valmiita, sillä päiväkotia oli juuri perustettu ja se kehitti vielä toimintaansa, tämän vuoksi oli tarve yksikön omalle varhaiskasvatussuunnitelmalle. Teimme projektityösuunnitelman keväällä 2009 alussa, jolloin yhteistyö päiväkodin kanssa käynnistyi. Varhaiskasvatussuunnitelma vastaa työelämän tarpeeseen, se tulee työkaluksi päiväkodin henkilöstölle sekä tuo päiväkodin arjen näkyväksi vanhemmille ja yhteistyökumppaneille.

Taikametsäntarhan varhaiskasvatussuunnitelman sisällön suunnittelu pohjautuu valtakunnallisen sekä Haukiputaan kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaan. Päiväkotien omat varhaiskasvatussuunnitelmat ovat yksityiskohtaisempia, ja ne täydentävät kuntien suunnitelmia. Yksikkökohtaisissa varhaiskasvatussuunnitelmissa kuvataan toimintaympäristöä, sen erityispiirteitä ja painotuksia. Suunnitelmat tarkentuvat ja täydentyvät ajan mukana, koska sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon toiminnan tavoitteiden tilannesidonnaisuus esimerkiksi lasten, lapsiryhmän sekä toimintaolosuhteiden tuntemus. (Stakes 2005, 43.) Päiväkotia Taikametsäntarhan varhaiskasvatussuunnitelmaa suunniteltaessa, pohdimme heti alussa siihen mahdollisesti liitettäviä liitteitä. Päädyimme siihen tulokseen, että lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman kaavake tulisi päiväkotia Taikametsäntarhan varhaiskasvatussuunnitelman liitteeksi, koska toiminnan suunnittelun ja arvioinnin kannalta se on erittäin merkityksellinen. Kävimme myös keskustelua esiopetussuunnitelman liittämistä varhaiskasvatussuunnitelmaan, mutta päiväkodin johtajan mielestä se oli sillä hetkellä tarpeetonta, sillä päiväkodissa ei ollut yhtään esiopetusikäistä lasta. Taikametsäntarhassa on kuitenkin valmius järjestää esiopetu-

tusta ja pohjana käytetään Haukiputaan kunnan omaa esiopetussuunnitelmaa, joka puolestaan pohjautuu valtakunnalliseen suunnitelmaan.

Lähdimme työstämään Taikametsäntarhan varhaiskasvatussuunnitelman sisältöä tutustumalla valtakunnalliseen sekä kuntien ja eri päiväkotien varhaiskasvatussuunnitelmiin. Loppukevästä 2009 aloitimme varhaiskasvatussuunnitelman rungon luonnostelemalla sen sisällysluetteloä yhteistyössä päiväkodin johtajan kanssa. Ensimmäisen palaverin teemaksi muodostui Taikametsäntarhan toiminta-ajatus sekä arjen käytännöt. Kävimme läpi keskeisimpiä päiväkodin arkeen liittyviä asioita ja pohdimme varhaiskasvatussuunnitelman sisällön rakentumista niiden kautta Taikametsäntarhan näkökulmasta. Yksikön toiminnassa korostuvat lapsilähtöisyys, kasvatuskumppanuus, leikki ja luonto sekä liikunta. Päiväkodin työyhteisö halusi näiden asioiden korostuvan heidän omassa varhaiskasvatussuunnitelmassaan, joten valitsimme ne keskeisimmiksi aihealueiksi. Ensimmäisessä palaverissa kävimme keskustelua myös päiväkodin toiminnan perustana olevista arvoista.

Laatiessamme varhaiskasvatussuunnitelmaa olemme käyttäneet lähdemateriaaleina uusimpia alan kirjoja ja julkaisuja. Lisäksi olemme hyödyntäneet henkilöstön ammattitaitoa ja kokemuksen tuomaa tietoa varhaiskasvatussuunnitelman sisällössä. Nämä asiat lisäävät tuotteemme laadullisuutta.

4.2 Varhaiskasvatussuunnitelman kokoaminen ja viimeistely

Projektin alkuvaiheessa kävimme päiväkodin johtajan kanssa keskustelua siitä, kuinka toteutamme varhaiskasvatussuunnitelman kokoamisen. Sovimme yhteistyökäytännöt siten, että me teemme yhteistyötä johtajan kanssa, joka puolestaan selvittää henkilöstön, lasten sekä vanhempien prosessiin liittyviä näkökulmia. Päädyimme tähän ratkaisuun sen vuoksi, koska päiväkotitoimi oli juuri aloittanut toimintansa ja kasvatuskumppanuuden rakentuminen oli alkuvaiheessa ja johtajan toive oli, että hän hoitaa yhteydenpidon vanhempiin. Toisaalta johtaja koki myös, että hänen on helppo selvittää henkilöstön näkemyksiä varhaiskasvatussuunnitelman sisällöistä työyhteisön yhteisissä keskusteluissa.

Taikametsäntarhan varhaiskasvatussuunnitelman kokoaminen käynnistyi yhteisesti sovitun sisällön mukaisesti. Aloimme työstää varhaiskasvatussuunnitelmaa kirjaamalla muistiin johtajan esiin tuomia asioita. Tämän jälkeen kokosimme varhaiskasvatussuunnitelman teoriaosuutta eri aihealueista, joita sitten peilasimme Taikametsäntarhan näkökulmasta. Syksyllä 2009 pidimme toisen palaverin päiväkodin johtajan kanssa, jossa aiheena olivat sisällölliset orientaatiot sekä päiväkodin toiminnan suunnittelu ja arviointi. Ennen kyseistä palaveria työyhteisön yhteisissä keskusteluissa johtaja oli pohtinut henkilöstön kanssa päiväkodin arvoja ja toimintatapoja. Johtajan mukaan syksyllä 2009 pidetyssä vanhempainillassa oli keskusteltu päiväkodin käytänteistä ja yhteistyötavoista. Tässä vaiheessa johtaja oli kertonut vanhemmille käynnistyneestä opinnäytetyöprojektistämme ja tuonut esille perheiden näkökulmien tärkeyden varhaiskasvatussuunnitelman sisältöä ajatellen.

Keväällä 2010 osa päiväkodin henkilöstä osallistui koulutukseen ”Hyvä päivä lapselle – varhaiskasvatus 2010”. Keskeisenä teemana koulutuksessa oli päiväkodin toimiva arki ja pienryhmäpedagogiikka. Koulutuksen pohjalta Taikametsäntarhan työyhteisö pohti tulevan varhaiskasvatussuunnitelman sisältöä tarkemmin. He tulivat siihen tulokseen, että he haluavat omaan varhaiskasvatussuunnitelmaansa konkreettisen päiväjärjestyksen ja kuvauksen päiväkodin arjesta.

Kolmas palaveri pidettiin syksyllä 2010. Tuolloin aiheena oli varhaiskasvatussuunnitelman viimeistely ja ulkoasu. Tavoitteenamme oli saada varhaiskasvatussuunnitelmasta Taikametsäntarhan henkilöstön näköinen tuote, joka samalla palvelee henkilöstöä heidän työssään ja toisaalta on muun muassa vanhemmille helppolukuinen ja selkeä kokonaisuus. Pyrimme tekemään Taikametsäntarhan varhaiskasvatussuunnitelmasta johdonmukaisesti etenevän. Alun perin tarkoituksena oli käyttää ulkoasun viimeistelyssä graafikkaa, mutta asiaa pohdittuamme tulimme siihen tulokseen, että haluamme saada lapsen kädenjäljen näkyväksi työhön. Johtaja otti tämän tehtäväkseen: hän pyysi lapsia piirtämään kuvia eri aihealueista ja valitsimme kuvista osan, jotka liitettiin varhaiskasvatussuunnitelmaan. Osittain käytimme myös Taikametsäntarhan omaa logoa työhön ja kaavioihin.

Käytyjen palavereiden lisäksi teimme tiivistä yhteistyötä sähköpostitse ja olimme yhteydessä johtajaan myös puhelimitse. Yhteistyö päiväkodin johtajan kanssa oli mieles-

tämme luontevaa ja helppoa, koska tunsimme hänet etukäteen. Päiväkodin johtaja otti tehtäväkseen hoitaa yhteistyön asiakasperheiden kanssa varhaiskasvatussuunnitelmaprosessissa. Tämä sen vuoksi, koska päiväkotia oli perustettu hiljattain ja kasvatuskumppanuus asiakasperheiden kanssa oli vasta rakentumassa.

5 PROJEKTIN ARVIOINTI

5.1 Projektin tavoitteiden arviointi

Olemme laatineet tuotekehitysprojektin **tulostavoitteen** mukaisen varhaiskasvatussuunnitelman päiväkotia Taikametsäntarhaan. Se sisältää suunnitelman mukaiset keskeiset aiheisällöt ja päiväkodin toimintamallit, jotka ohjaavat päiväkodin työntekijöiden käytännön työtä ja sen suunnittelua.

Toiminnallinen tavoite saavutetaan, kun päiväkodin henkilöstö käyttää varhaiskasvatussuunnitelmaa työvälineenä ja kun sitä käytetään päiväkodin henkilöstön ja vanhempien kasvatuskumppanuuden rakentamisessa ja vahvistamisessa. Varhaiskasvatussuunnitelma avaa keskustelunaiheita vanhempien ja henkilöstön välille syventäen kasvatuskumppanuutta. Suunnitelma toimii myös lasten vanhemmille päiväkodin arkea kuvaavana teoksena. Tuotekehitysprojektin toiminnallinen tavoite toteutuu myös siinä vaiheessa, kun varhaiskasvatussuunnitelmaa työstetään edelleen ja päivitetään tilanteiden mukaan. Tämä on mahdollista, sillä varhaiskasvatussuunnitelma tallennetaan muistitikulle. Toisaalta toiminnallinen tavoite täyttyy, kun vanhempien osallisuus päiväkodin toiminnan kehittämisessä ja arvioinnissa lisääntyy.

Saavutimme omat **oppimistavoitteemme**: oman ammatti-identiteettimme kehittäminen sekä vuorovaikutus- ja projektityöskentelytaitojamme syventäminen. Yhteistyö vaati itsearviointia ja ajattelutapojemme kyseenalaistamista, jonka avulla omien näkemystemme ja periaatteidemme tiedostaminen helpottui ja mahdollisti ammatillisen kasvumme. Tutustuimme laajasti alan kirjallisuuteen ja lainsäädäntöön sekä valtakunnallisiin ja kunnallisiin varhaiskasvatuksen linjauksiin. Lisäksi työskentely varhaiskasvatusympäristössä ja sen asiantuntijan kanssa on syventänyt ammatillista osaamistamme. Projektityöskentelyn vaiheet niin teoriassa kuin käytännössäkin ovat avautuneet meille.

Koemme, että opinnäytetyöprojekti on edistänyt sosiaalialan osaamistamme. Olemme työskennelleet sosiaalialan eettisiä periaatteita ja arvoja noudattaen ottaen huomioon yhteistyökumppanien tarpeet, toiveet ja mielipiteet. Lisäksi tuotteemme edistää tasa-

arvoisuutta asiakasperheiden välillä, koska se mahdollistaa ja takaa yhdenvertaisen palvelun tasoittaen samalla eriarvoisuutta.

Olemme saaneet lisää asiakastyöosaamista työstäessämme varhaiskasvatussuunnitelmaa. Tuotteessamme korostuu asiakaslähtöisyys ja asiakkaan osallisuuden lisääminen: lapsilähtöisyys ja vanhempien mahdollisuus osallistua varhaiskasvatustoiminnan kehittämiseen ja arviointiin. Nämä seikat ovat syventäneet tietoisuuttamme varhaiskasvatuksen kentällä toteutettavasta yhteistyöstä vanhempien kanssa. Lisäksi palvelujärjestelmäosaamisemme on vahvistunut, kun olemme selvittäneet varhaiskasvatuksen työalueen yhteistyökumppaneita eri kunnissa ja perehtyneet valtakunnallisiin linjauksiin, asetuksiin ja lakeihin.

Laajasti alan kirjallisuuteen perehtymällä ja keskustelemalla sekä asioista päiväkodin johtajalta kysymällä olemme saaneet valmiuksia erilaisten varhaiskasvatussuunnitelmien laadintaan. Edellä mainituin keinoin olemme myös saaneet eväitä työskennellä moniammatillisessa tiimissä lastentarhanopettajana.

Opinnäytetyöprojekti eri vaiheineen on vahvistanut ammatti-identiteettiämme ja lisännyt valmiuksiamme työskennellä varhaiskasvatuksen asiantuntijatehtävissä lastentarhanopettajana. Teorian ja projektityöskentelyn tuoman tiedon ja taidon kautta olemme saaneet eväitä oman ammatillisuuden kehittämiseen. Tiedostamme sen, että omalla persoonalla ja ajan myötä karttuvalla kokemuksella on keskeinen merkitys työskentelyssä.

5.2 Projektityöskentelyn ja varhaiskasvatussuunnitelman arviointi

Opinnäytetyöprojektin alkaessa tarkoituksenamme oli tehdä kattava ja selkeä varhaiskasvatussuunnitelma päiväkotitai Taikametsäntarhaan. Tavoitteenamme oli viedä projekti alusta loppuun puolessatoista vuodessa. Mielestämme aikataulu tuntui realistiselta, mutta käytännössä se osoittautui meille mahdottomaksi. Työskentely opintojen ohessa sekä muiden opintojen samanaikainen suorittaminen vaatii paljon aikaa ja voimavaroja. Varhaiskasvatussuunnitelmaprosessin edetessä meille selvisi, että laadukkaasti varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen on pitkäaikainen prosessi. Teimme tietoisesti valinnan: sen sijaan että tekisimme tuotteen mahdollisimman vähällä vaivalla ja nopeasti, päätimme

sitoutua työskentelyymme ja valmistaa ajan kanssa laadukkaan varhaiskasvatussuunnitelman. Totesimme varhaiskasvatussuunnitelmanprosessin itsessään olevan hyvin merkityksellinen, koska se selkiyttää mukana olevien henkilöiden käsityksiä varhaiskasvatustyöstä ja varhaiskasvatussuunnitelmasta tulee käytännön työtä ohjaava työväline. Ajallisesti opinnäytetyöprojekti kesti hieman yli kaksi vuotta. Varhaiskasvatussuunnitelmaprosessin eri vaiheet ovat aikaa vieviä ja vaativat paljon työstämistä. Toisaalta, opiskeleminen aikuisiällä ja työskentely kokopäiväisesti opiskelun ohessa on haasteellista, mikä on johtanut siihen, että opinnäytetyö on välillä levännyt. Loppujen lopuksi näemme tämän seikan kuitenkin vahvuutena, sillä kun asioille annettiin aikaa, ne oli helppo työstää lopulliseen muotoonsa.

Varhaiskasvatussuunnitelman valmistuttua teimme päiväkodin henkilöstölle ja asiakasperheille varhaiskasvatussuunnitelmaa koskevan kyselyn (liite 3). Kyselyllä halusimme selvittää, mitä mieltä he olivat varhaiskasvatussuunnitelman visuaalisesta ulkoasusta ja sisällöstä sekä oliko heillä kehittämissuhteita varhaiskasvatussuunnitelmaan. Lisäksi kysyimme henkilöstöltä, millä tavalla he käyttävät varhaiskasvatussuunnitelmaa työn suunnittelussa sekä perheiden kanssa työskentelyssä. Kysyimme myös asiakasperheiden mielipidettä siitä, kertooko varhaiskasvatussuunnitelma riittävästi päiväkodin arjesta ja toiminnasta.

Lähetimme kyselylomakkeet päiväkodille tammikuun 2011 alussa ja annoimme vastaustaikaa kuun loppuun asti. Saimme vastauksia kolmelta henkilöstön jäseneltä ja kolmelta asiakasperheeltä. Henkilöstön palautteen perusteella varhaiskasvatussuunnitelman visuaalinen ulkoasu on selkeä ja asiallinen sekä yksikön näköinen. Sisältöä pidettiin monipuolisena, osin liian asiatekstiä sisältävänä, mutta kuitenkin selkeänä ja sujuvana. Henkilöstön vastausten mukaan he voivat hyödyntää varhaiskasvatussuunnitelmaa esimerkiksi ottamalla huomioon toiminnan painopisteet. Varhaiskasvatussuunnitelman koettiin antavan tukea toimintaan ja selkeyttävän sitä sekä olevan pohjana kaikelle työlle.

Asiakasperheiden palauttamista kyselylomakkeista selvisi, että he pitivät varhaiskasvatussuunnitelman visuaalista ulkoasua siistinä, asiallisena, selkeänä ja johdonmukaisena sekä helppolukuisena. Lasten piirustuksien koettiin elävöittävän varhaiskasvatussuunnitelmaa. Vanhempien mielestä varhaiskasvatussuunnitelman sisältö oli monipuolinen kattava ja mielenkiintoinen. Yhden perheen mielestä varhaiskasvatussuunnitelmassa oli

”paikka paikoin liian pitkiä ja monimuotoisia lauseita”. Toisaalta toinen asiakasperhe koki sisällön olevan sopivasti asiaa sisältävä ja selkokielinen. Asiakasperheet kokivat varhaiskasvatussuunnitelman kertovan riittävästi päiväkodin arjesta ja selkeyttävän päiväkodin toimintaa. Kehittämisehdotuksia asiakasperheet ja henkilöstö eivät olleet kirjanneet.

Projektin eri vaiheet on toteutettu projektityöntekijöiden Pöyskön ja Räihän sekä päiväkodin johtajan kanssa yhteistyössä. Koimme yhteistyön sujuvan luontevasti edellä mainittujen osapuolten kanssa. Projektityöntekijöiden välinen yhteistyö oli helppoa ja avointa. Huolimatta aikataulu- ja välimatkahaasteista tiedottaminen ja opinnäytetyön työstäminen sujuivat mutkattomasti. Opinnäytetyön tekijöiden ja päiväkodin johtajan välinen yhteistyö sujui ongelmitta. Koemme, että varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa olisi ollut tarkoituksenmukaista meidän tehdä yhteistyötä itse myös vanhempien kanssa. Tällöin olisimme saaneet vanhempien näkökulmista kattavimmat esimerkiksi arvoista, kasvatuspäämääristä ja arjen kasvatuskäytännöistä. Päiväkodin johtajan ja vanhempien välinen yhteistyö sujui luontevasti. Kuitenkin kokonaisuudessaan päiväkodin yhteisöllinen suunnittelu vasuprosessissa jäi lasten vanhempien kanssa suhteellisen vähäiseksi.

Opinnäytetyöprojektin alkuvaiheessa pidimme tarkkaa päiväkirjaa projektin vaiheista ja sen sisällöistä, mutta loppuvaiheessa asioiden muistiin kirjaaminen väheni, ja koimme tämän vaikeuttavan loppuraportin laadintaa. Ohjausryhmän kanssa yhteistyö sujui pääsääntöisesti ongelmitta. Hieman haasteellisena koimme ohjausryhmän henkilöstövaihdokset.

Taikametsäntarhan varhaiskasvatussuunnitelmaa tehdessämme emme tarvinneet erityisiä investointeja materiaaleihin. Käytössämme olivat työskentelyyn tarvittava tietokone ja tulostin, kuluja syntyi ainoastaan papereista, muistikusta, postitus- ja puhelinkuluista sekä oman auton käytöstä. Lisäksi ostimme kaksi kansiota päiväkodille tulostettaviin varhaiskasvatussuunnitelmiin. Toisin sanoen materiaalikustannukset olivat vähäisiä ja henkilöstömenot nimellisiä.

6 POHDINTA

Valitessamme opinnäytetyön aihetta oli selvää, että aiheen tuli liittyä varhaiskasvatuksen alueelle, sillä tarkoituksenamme on koulutuksen johdosta saada lastentarhanopettajan ammattipätevyys. Saimme opinnäytetyön aiheen tuttavaltamme, joka oli juuri perustanut yksityisen päiväkodin. Aihe sopi meille hyvin, sillä halusimme tehdä opinnäytetyössä tuotekehityksen niin, että tuote tulee hyötykäyttöön ja työelämän tarpeeseen. Opinnäytetyön aihe oli mielestämme mielenkiintoinen ja sen vuoksi työskentelyä motivoiva. Lisäksi se, että päiväkotia odotti tuotetta lisäsi meidän innostustamme työn tekemiseen.

Varhaiskasvatuksen kirjallisuuteen perehtymisen, kasvatustieteen ammattilaisten kanssa tekemämme yhteistyön sekä varhaiskasvatussuunnitelmaprosessin ansiosta olemme saaneet arvokasta tietoa ja kokemusta, jonka johdosta olemme syventäneet omaa ammatti-identiteettiämme. Tulevina kasvatustieteen ammattilaisina, lastentarhanopettajina, pystymme hyödyntämään opinnäytetyön kautta saatuja tietoja ja taitoja.

Alun perin tarkoituksenamme oli saada opinnäytetyö tehtyä puolessatoista vuodessa. Kuitenkin jo aiemmin mainituista käytännön syistä sekä varhaiskasvatussuunnitelmaprosessille luonteenomaisen pitkäaikaisen työstämisen vuoksi projektiin kului aikaa hieman yli kaksi vuotta. Päiväkodin johtajan mielestä hänen oli luontevaa ja helppoa selvittää asiakasperheiden näkemyksiä varhaiskasvatussuunnitelman sisällöstä. Alkuun ajatuksenamme oli, että olisimme itse selvittäneet asiakasperheiden varhaiskasvatussuunnitelmaa koskevia näkemyksiä. Tulimme kuitenkin siihen tulokseen, että päiväkodin johtajan ehdottama käytäntö olisi luontevaa, sillä he ovat tekemisissä päivittäin.

Koemme, että työmme suurin heikkous on vanhempien vähäinen osallistuminen varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa. Olisi ollut tärkeää ottaa asiakasperheet tiiviimmin mukaan työskentelyyn, jotta heidän äänensä tulisi selvästi esille ja lapsen etu toteutuisi parhaiten. Olemme keskustelleet päiväkodin johtajan kanssa siitä, että vanhempien näkemyksiä on hyvä päivittää varhaiskasvatussuunnitelmaan jatkossa säännöllisesti.

Päiväkoti Taikametsäntarhaan laadittu varhaiskasvatussuunnitelma on mielestämme hyvin onnistunut. Mielestämme varhaiskasvatussuunnitelma on selkeä, johdonmukainen ja käytännönläheinen. Varhaiskasvatussuunnitelma on sisällöltään laaja. Se sisältää paljon teoretietoa varhaiskasvatuksesta. Varhaiskasvatussuunnitelma voi estää pitkään alalla työskennelleiden työntekijöiden urautumisen, kun sitä käytetään aktiivisesti työvälineenä ja päivitetään säännöllisesti. Toisaalta uusien työntekijöiden on helppo yhdistää teoria ja käytäntö työskentelyssään käyttäen varhaiskasvatussuunnitelmaa. Vaikka saamamme palautteen mukaan varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön oltiin pääsääntöisesti tyytyväisiä, johtaja koki, että sisältö oli liian laaja perheiden luettavaksi. Päiväkodin johtaja aikoikin yhteistyössä henkilöstön ja asiakasperheiden kanssa muokata varhaiskasvatussuunnitelmasta tiiviimmän version päiväkodin asiakasperheiden käyttöön.

Matkan varrella on tullut esiin yllättäviä asioita, jotka ovat vaikuttaneet työskentelyymme. Asioiden tarkempi muistiin kirjaaminen pieniä yksityiskohtia myöten olisi ollut tarpeellista, sillä näin pitkään jatkuvan prosessin aikana asiat helposti unohtuvat. Opinnäytetyön tekeminen on ollut kokonaisuudessaan opettava ja uusia näkökulmia avaava prosessi, johon on tarvittu suunnitelmallisuutta, pitkäjännitteisyyttä sekä joustavuutta kaikilta osapuolilta.

Tekemämme varhaiskasvatussuunnitelma toimii nykyisin päiväkotia Taikametsäntarhan henkilöstön työvälineenä ja asiakasperheiden kanssa tehtävän yhteistyön syventäjänä. Tulevaisuudessa, kun päiväkotia Taikametsäntarha saa internetsivunsa valmiiksi, tulee varhaiskasvatussuunnitelma sisältymään sivustolle.

LÄHTEET

Alasuutari M. 2010. Suunniteltu lapsuus – keskustelut lapsen varhaiskasvatuksesta päivähoitossa. Vastapaino; Tampere.

Happo I. 2006. Varhaiskasvattajan asiantuntijuus. Asiantuntijaksi kehittyminen Lapin läänissä. Lapin yliopisto; Rovaniemi.

Haukiputaan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma. 2008.

Hujala E. & Parrila-Haapakoski S. (toim.) 1998. Näkökulmia laadun arviointiin varhaiskasvatuksessa. Oulun yliopisto varhaiskasvatuskeskus. Oulun yliopistopaino.

Hujala E. & Puroila A-M. & Parrila S. & Nivala V. 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Edufin. T-Print, Hyvinkää.

Jämsä K. & Manninen E. 2000. Osaamisen tuotteistaminen sosiaali- ja terveysalalla. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Vantaa.

Järvi S. (toim.). 2006. LaatuVa. Laatu varhaiskasvatukseen - varhaiskasvatussuunnitelma eläväksi 2004-2006. Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus: Oulu.

Järvinen M. & Laine A. & Hellman-Suominen K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Kariston kirjapaino Oy; Hämeenlinna.

Kalliala M. 2009. Kato mua! Kohtaako aikuinen lapsen päiväkodissa? Gaudeamus. Yliopistopaino; Helsinki.

Karlsson, Åke, Marttala, Anders. 2001. Projektikirja. Onnistuneen projektin toteuttaminen. Tammer-paino Oy; Tampere.

Kaskela M. & Kekkonen M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Stakes. Oppaita 63. Helsinki.

Kokljuschkin M. 2001. Unelmien päiväkotit - Kohti parempaa oppimisympäristöä. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Tammer-paino Oy; Tampere.

Kronqvist E-L. & Jokimies J. 2008. Vanhemmat varhaiskasvatuksen laadun arvioijina. Tuloksia Vaikuta vanhempi -selvityksestä. Stakes raportteja 22/2008. Helsinki.

Kupila P.(toim.) 2004. Arvioidaan yhdessä. Näkökulmia arviointiin varhaiskasvatuksessa. Tammerpaino Oy; Tampere.

Mikkola P. & Nivalainen K. 2009. Lapselle hyvä päivä tänään – näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen. Pedatieto: Saarijärvi.

Murto K. 1992. Prosessin johtaminen. Kohti prosessikeskeistä työyhteisön kehittämistä. Jyväskylä: Jyväskylän koulutuskeskus.

Nummenmaa A. & Karila K. & Joensuu M. & Rönholm R. 2007. Yhteisöllinen suunnittelu päiväkodissa. Tampereen yliopistopaino Oy – Juvenes Print; Tampere.

Piiroinen-Malmi U. & Strömberg S. Välittämisen pedagogiikka. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Keuruu 2008.

Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. 2006. LaatuVa Laatu varhaiskasvatukseen – varhaiskasvatussuunnitelma eläväksi 2004-2006. Pohjois-Pohjanmaan sosiaalialan osaamiskeskus, Pohjois-Pohjanmaan toimintayksikkö, Oulun seudun ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö: Oulu.

Reunamo J. 2007. Tasapainoinen varhaiskasvatus. Erilaisia tapoja suhtautua muutokseen. WSOY Oppimateriaalit Oy, Helsinki.

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2002:9. Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki: 2002.

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2004:6. Ruokolainen R. & Alila K. (toim.) Varhaiskasvatuksen laatu on osaamista ja vuorovaikutusta. Varhaiskasvatuksen laadunhallinnan ja ohjauksen kehittämishankkeen julkaisu. Sosiaali- ja terveysministeriö. Edita Prima Oy. Helsinki: 2004.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Stakes. Oppaita 56. Gummerus kirjapaino Oy: Helsinki.

Viinamäki, Leena, Saari, Erkki. (toim.) 2007. Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Vilen M. & Vihunen R. & Vartiainen J. & Siven T. & Neuvonen S. & Kurvinen A. Lapsuus erityinen elämänvaihe. WSOY Oppimateriaalit Oy. Helsinki: 2008.

Internet-lähteet

www.finlex.fi (laki lasten päivähoidosta)

Oulun seudun ammattikorkeakoulu. 2011. Sosiaalialan koulutusohjelma. Osaamisprofiili.

<http://www.oamk.fi/opiskelijalle/rakenne/opinto-opas/koulutusohjelmat/?sivu=osaamisprofiili&opas=2010-2011&code=5007>. Luettu 27.11.2010



VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

SYKSY 2010 - KEVÄT 2011

**"Rajoja, rakkautta, lämpöistä syliä, iloa, naurua, hetkiä
hyviä - vuorovaikutuksessa lasten vanhempien kanssa!"**

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	44
2 MEIDÄN PÄIVÄKOTI.....	46
2.1 Toimintaympäristö	47
2.2 Henkilöstö.....	49
3 YHTEISET ARVOMME.....	50
4 YHTEISTYÖSSÄ VANHEMPIEN KANSSA.....	52
5 TAIKAMETSÄNTARHAN TOIMINTA	55
5.1 Päiväjärjestys.....	55
5.2 Toimiva arki.....	58
5.3 Leikki.....	59
5.4 Liikunta, luonto ja tutkiminen.....	61
5.5 Vuorovaikutus ja luova toiminta.....	65
6 SISÄLLÖLLISET ORIENTAATIOIOT	67
7 TOIMINNAN SUUNNITTELU JA ARVIOINTI PÄIVÄKODISSAMME	69
8 ERITYISTUEN TARVE JA YHTEISTYÖKUMPPANIMME	74
LÄHTEET	76
Liite 1: Lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma	

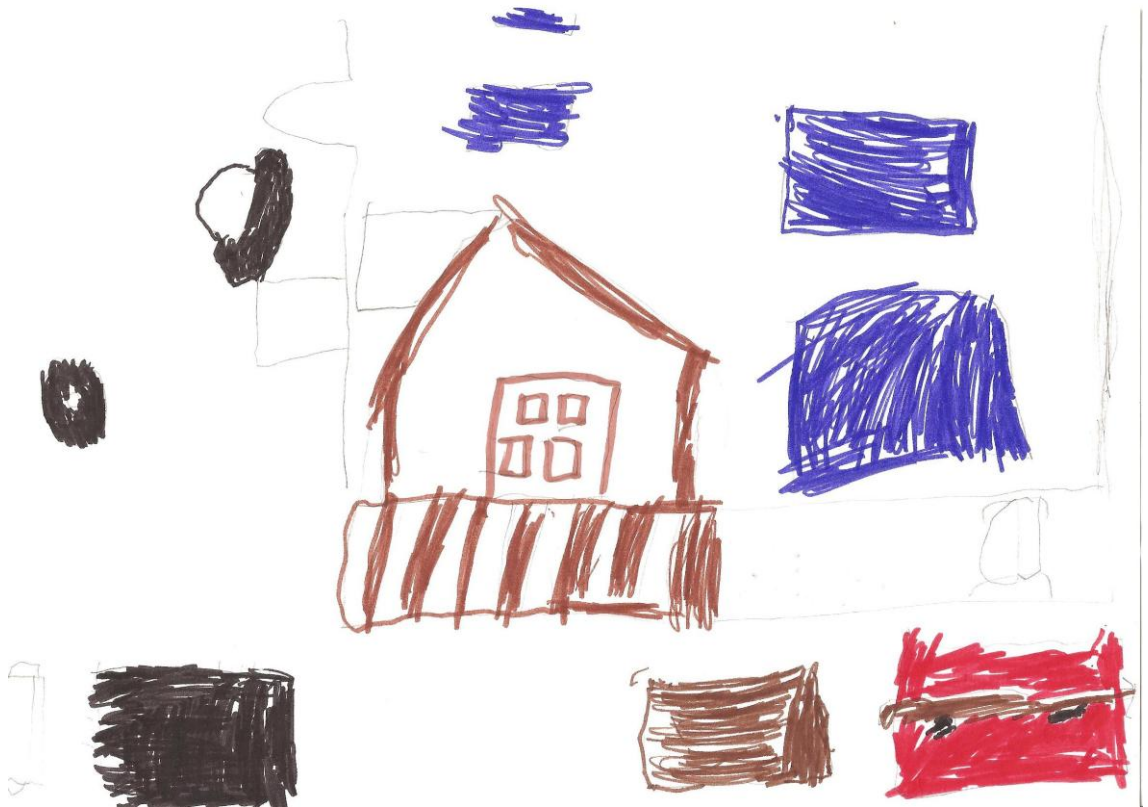
1 JOHDANTO

Vastuu lasten kasvatuksesta ja hyvinvoinnista on ensisijaisesti lasten vanhemmilla, ja yhteiskunnan tehtävä on tukea heitä tässä tehtävässä. Lasten päivähoido eri muotoineen on yleisin varhaiskasvatuksen toimintamuoto. Varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet sekä kehittämisen painopisteet määritellään varhaiskasvatuksen valtakunnallisissa linjauksissa. (STM 2002, 5.)

Näiden linjausten pohjalta on laadittu perusteet **valtakunnalliselle varhaiskasvatussuunnitelmalle**. Ne ohjaavat kaikkia yhteiskunnan järjestämiä ja valvomia varhaiskasvatustoimintamuotoja. Asiakirja toimii koko maassa varhaiskasvatuksen ohjauksen ja sisällön kehittäjänä, ja sen tavoitteena on edistää palveluiden yhdenvertaista toteutumista. Kunnat laativat linjaustensa, strategioidensa ja tavoitteidensa pohjalta **kunnan oman varhaiskasvatussuunnitelman**, jossa lähtökohdina ovat valtakunnalliset perusteet. **Päiväkotikohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat** (vasut) ovat kunnan suunnitelmaa yksityiskohtaisempia, ja niissä kuvataan konkreettisesti yksikön erityispiirteitä ja painotuksia. Yksikön vasussa kuvataan kasvatuksen, hoidon ja opetuksen lähtökohtia päiväkodin arjessa. **Lapselle** laaditaan **henkilökohtainen varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelma**, joka ohjaa palvelun toteuttamista lapsikohtaisesti. (Stakes 2005, 7-9, 43.)

Taikametsäntarhan vasun sisältö on toteutettu yhteistyössä päiväkodin henkilöstön ja kahden Oulun seudun ammattikorkeakoulun sosionomi (AMK)-opiskelijan, Heidi Räihän ja Maikki Pöyskön kanssa. Pohjana on käytetty esimerkiksi Haukiputaan kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaa. Päiväkoti Taikametsäntarhan varhaiskasvatussuunnitelma (vasu) linjaa päiväkotimme toimintaa ja tekee arkea näkyväksi. Jokaisella päiväkodin työntekijällä sekä asiakasperheellä on mahdollisuus vaikuttaa suunnitelman sisältöön. Suunnitelmaa päivitetään vuosittain päiväkodin henkilökunnan koulutuspäivänä. Tämän varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta laaditaan lapsiryhmien konkreettisemmat toimintasuunnitelmat toimikauden alussa. Päiväkodissamme korostuu kasvatuskumppanuus ja lapsikohtaiset vasut laaditaankin yhteistyössä vanhempien kanssa.

Varhaiskasvatusta säätelevät monet lait, määräykset ja sopimukset. Sen lisäksi, että ne turvaavat laadukkaan toiminnan, ne takaavat myös työntekijöiden ja asiakkaiden oikeusturvaa. (Järvinen, Laine, Hellman-Suominen 2009, 88.) Valtakunnallisten varhaiskasvatuksen linjausten ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden lisäksi keskeisiä varhaiskasvatustoimintaa ohjaavia asiakirjoja ovat mm. Laki lasten päivähoidosta (36/1973), Asetus lasten päivähoidosta (239/1973), YK:n lasten oikeuksien julistus (1989) sekä Lastensuojelulaki (417/2007).



2 MEIDÄN PÄIVÄKOTI

Päiväkotimme Taikametsäntarha on lokakuussa 2008 perustettu pieni ja kodikas yksityinen päiväkotikoti. Yksikkömme sijaitsee Haukiputaan Asemakylällä, Kiiminkijoen rannassa, vanhassa suojelukohteessa, jossa on toiminut aiemmin mm. Pohjolaopisto. Talossamme on yksi sisarusryhmä, jossa on n. 21 paikkaa 1 - 5/6-vuotiaille lapsille. Meillä ovat kaikki lapset samassa ryhmässä. Ohjattu toiminta tapahtuu usein kuitenkin ikä- ja kehitystasojen mukaisissa pienryhmissä. Taikametsäntarhassa sisarusryhmä mahdollistaa pysyvän ja turvallisen kasvuympäristön, jossa lapsi saa olla tutussa ryhmässä samojen aikuisten kanssa koko päiväkotiiäkensä, jopa 1-vuotiaasta kouluikään saakka.



2.1 Toimintaympäristö

Varhaiskasvatuksessa toimintaympäristö voidaan jaotella fyysiseen, psyykkiseen, sosiaaliseen, pedagogiseen, toiminnalliseen sekä kulttuuriseen toimintaympäristöön (Koivunen 2009, 179). Hyvä toimintaympäristö on sellainen, joka parhaalla mahdollisella tavalla tukee lapsen tasapainoista kasvua ja kehitystä. Toimiva ja lapsen tarpeet huomioon ottava ympäristö tarjoaa mahdollisuudet monipuoliseen sekä kehittävään toimintaan. (Häkkä, Kuokkanen, Virolainen. 2006, 200.) Varhaiskasvatuksen valtakunnallisissa linjauksissakin määritellään, että terveellinen, rauhallinen, kehitystä ja oppimista tukeva kasvuympäristö turvaa lapsen suotuisan kehityksen (STM 2002, 14).

Fyysinen toimintaympäristö koostuu rakenteellisista ja konkreettisista asioista (Koivunen 2009, 179). Tilojen ja tavaroiden tulisi sopia lasten kehitystasolle, ja niitä pitäisi voida muunnella käyttötarkoituksen mukaan yhdessä lasten kanssa. Ympäristö, jossa mahdollistetaan lapsilähtöinen toiminta, vaikuttaa lapsen oppimiskokemuksiin. (Järvinen ym. 2009, 143-144.) Päiväkotimme tilat (n. 130 m²) on remontoitu päiväkotikäyttöön jo useampi vuosi sitten, ja pienen pintaremontin teimme taloon syksyllä 2008. Tilat ovat kunnan päivähoidon, terveystarkastajan ja palotarkastajan hyväksymät.

Päiväkotimme ympärillä avautuva luonto antaa ihanteelliset mahdollisuudet monipuoliseen toimintaan. Kiiminkijoki, sen rannat, Santtusaari laavuineen ja kuntoratoineen tulevat tutuiksi kaikkina vuodenaikoina. Luonnon vuodenkierto tulee lapsille konkreettiseksi. Retkeily, marjastus, metsämörritoiminta ja erilaiset liikuntamuodot ovat lempipuuhaamme. Vajaan kilometrin päässä oleva Aseman koulu kirjastoineen ja urheilukenttineen ovat usein käyntikohteitamme.

Hyvä **toiminnallinen ympäristö** antaa suotuisat puitteet lasten toiminnalle, kehitykselle ja oppimiselle. Ympäristössä olisi hyvä ottaa huomioon visuaalisten ja auditiivisten ärsykkeiden määrä, esimerkiksi liiallinen melutaso voi vaikeuttaa keskittymistä. (Koivunen 2009, 180.)

Psyykkisellä toimintaympäristöllä kuvataan tilassa sekä tilanteissa olevaa ilma-
piiriä. Kasvattajien omat persoonalliset ominaisuudet, asenteet sekä toimintatavat
ovat avainasemassa suotuisan psyykkisen toimintaympäristön luomisessa. (Koi-
vunen 2009, 182-183.) Päiväkodissamme panostamme rauhallisen, kiireettömän
sekä turvallisen toimintaympäristön luomiseen. Meillä aikuiset ovat aina lasten
saatavilla; heidän kanssaan leikitään, lauletaan, pelataan, luetaan ja askarellaan.
Tuemme lasta tunteiden ilmaisussa. Pidämme tärkeänä myös negatiivisten tuntei-
den näyttämisen ja niiden selvittämisen. Lapsilla on mahdollisuus istua aikuisen
sylissä ja halia aina, kun siltä tuntuu. Meillä saa itkeä, nauraa ja hassutella, kuiten-
kaan unohtamatta sitä, että aikuiset ovat aikuisia ja lapset lapsia. Aikuiset laativat
päiväkodin säännöt ja asettavat lapsille rajat sekä huolehtivat niiden toteutumisesta.
Näin toimien luodaan lapsille sellainen psyykinen ympäristö, jossa kaikki us-
kaltavat ilmaista tunteitaan ja ajatuksiaan.

Sosiaaliseen toimintaympäristöön sisältyvät kaikki, mitä lapset sekä aikuiset te-
kevät hoitopäivän kuluessa niin sisällä kuin ulkona. Myös lapsen tuoja/hakija ovat
osa sosiaalista ympäristöä. Toimintaympäristöä voidaan kuvata mm. ryhmädyna-
miikalla, ryhmän sisäisellä toiminnalla sekä tilassa olevien ihmisten välisillä suh-
teilla ja vuorovaikutuksella. (Koivunen 2009, 183.) Sosiaalinen oppimisympäristö
mahdollistaa yhdessä toimimisen taitojen harjoittelun, toiselta oppimisen sekä
elämän asenteiden, arvojen ja käyttäytymismallien sisäistämistä. Näiden lisäksi
lapsella on mahdollista rakentaa käsitystä itsestään vuorovaikutuksen välityksellä.
(Häkkinen ym. 2009, 133.)

Taikametsäntarhassa sosiaalisilla suhteilla ja vuorovaikutuksella on keskeinen
merkitys. Päiväkodissamme on vain yksi ryhmä, joten eri-ikäisten lasten vuorovai-
kutuksen on jatkuvaa. Lasten sosiaalisia suhteita pyritään tukemaan kaikessa toimin-
nassa. Sisarusryhmä antaa lapsille kokemuksia olla sekä iso että pieni. Esimerkiksi
6-vuotiaat lapset opettelevat eri asioita kuin 3-vuotiaat, mutta se ei estä lapsia
toimimasta yhdessä. Isommat lapset auttavat pienempiä, ja pienet vastaavasti op-
pivat isoilta. Toisaalta sisarusryhmä mahdollistaa myös isojen olla joskus pieniä ja
leikkiä ns. pienten leikkejä.

Tapa, jolla kasvattaja lähestyy lasta, sekä se, millainen käsitys hänellä on lapsen oppimisesta sekä omasta roolistaan ja merkityksestään kasvattajana, määrittelevät **pedagogisen toimintaympäristön** eli lapsen oppimisympäristön (Koivunen 2009, 183). Suotuisassa oppimisympäristössä tulee ottaa huomioon useita asioita. Yhtenä tärkeimpänä asiana pidämme kasvattajan läsnäoloa, sen laatua ja määrää lapsiryhmässä. Me aikuiset olemme aina lapsen saatavilla.

Taikametsäntarhassa tavoitteena on luoda ja vaalia lämpimiä ja turvallisia ihmissuhteita, jotta lapsi voi kokea tulevansa huomatuksi, kuulluksi ja hyväksytyksi. Tarkoituksena on luoda lapselle sekä fyysisesti että psyykkisesti turvallinen ympäristö, missä lapsi uskaltaa kokeilla ja erehtyä, elää ja kasvaa yhdessä päiväkodin muiden lasten ja henkilökunnan kanssa. Ympäristön suunnittelussa on pyritty ottamaan huomioon lasten ikä ja kehitystaso. Tarjolla on eri-ikäisten leikkivälineitä, kirjallisuutta ja pelejä. Päiväkodin oppimisympäristöä on mahdollista muuttaa tarpeen mukaan.

Toimiva **kulttuurinen ympäristö** antaa tilaa lasten yksilöllisille ominaisuuksille (Koivunen 2009, 186). Kulttuurivähemmistöihin kuuluville lapsille tulee luoda mahdollisuus kasvaa monikulttuurisessa yhteiskunnassa oman kulttuuripiirinsä ja suomalaisen yhteiskunnan jäseniksi (Stakes 2005, 39). Varhaiskasvatuksen toteuttamisessa keskeistä on hyväksyvä ja arvostava ilmapiiri, jos asiaa katsotaan lapsen näkökulmasta, sillä jokaisella lapsella on oikeus arvostukseen, kiintymyksen kokemiseen ja turvallisuuden tunteeseen (STM 2007, 16). Kunnioitamme jokaisen perheen yksilöllisyyttä ja perhekulttuuria.

2.2 Henkilöstö

Päiväkodissamme työskentelee johtaja/lastentarhanopettaja, joka vastaa yrittäjänä päiväkodin toiminnasta. Lisäksi meillä työskentelevät päivähoitaja ja kaksi lähihoitajaa, joista toinen on oppisopimuksella alalle opiskeleva. Ohjaamme myös alan opiskelijoita ja työelämään tutustujia.

3 YHTEISET ARVOMME

Suomalaisen varhaiskasvatuksen arvopohja liittyy useisiin asiakirjoihin. Näistä keskeisiä ovat esimerkiksi kansalliset säädökset ja kansainvälisiä lapsen oikeuksia määrittelevät sopimukset (Stakes 2005, 12). Kasvatustyö perustuu yleisesti humanistiseen, ihmiskeskeiseen perinteeseen. Nämä lähtökohdat korostavat ihmisen aivotlaatuista, subjektiivista, vuorovaikutusta, koskemattomuutta, vapautta ja loukkaamattomuutta ja ne perustuvat ihmisoikeuksiin ja ihmisarvoon. (Nummenmaa, Karila, Joensuu, Rönnholm 2007, 88.) Varhaiskasvatus pohjautuu vanhempien sekä kasvatushenkilöstön yhteisesti määrittelemiін arvoihin niin, että kasvatus olisi lapsen kasvun kannalta mielekäs kokonaisuus (Haukiputaan varhaiskasvatussuunnitelma 2009, 6).

Arvot ja kasvatusta ohjaavat käsitykset sekä uskomukset muodostavat kasvattajien yhteisön kasvatuskulttuurin perustan. Laadukkaan varhaiskasvatuksen toteuttamiseksi onkin tarpeellista pohtia, millaisille arvoille ja käsityksille, niin kasvatuksesta kuin lapsesta, arjen toiminta pohjautuu. (Nummenmaa ym. 2007, 87.) Kasvatustyö edellyttää ihmiskäsitystä, jossa luonnontieteellisen tiedon lisäksi otetaan huomioon inhimillinen ja persoonallinen osa-alue. Rauhalan holistisen ihmiskäsityksen mukaan lapsi nähdään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena kokonaisuutena. (Hautamäki, Lahtinen, Moberg, Tuunainen 2003, 77-78.)

Päiväkodin yhteinen arvoperusta muodostuu vanhempien, lasten ja työntekijöiden näkemyksistä. Ne ovat yhtenevät valtakunnallisten linjausten ja kunnan varhaiskasvatussuunnitelman kanssa. Näitä arvoja ovat esimerkiksi lapsuuden kunnioittaminen, lasten ja perheiden tasa-arvoinen kohtelu sekä lapsen oikeus tulla ymmärretyksi ja kuulluksi ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. (Järvinen ym. 2009, 126.)

Haukiputaan kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa on koottu seuraavat arvot: ihmisen kunnioittaminen, oikeudenmukaisuus, sitoutuminen ja vastuu, turvallisuus sekä yhteistyö ja avoimuus. Nämä arvot pohjautuvat kunnan yleisiin arvoihin

sekä päivähoidon henkilöstölle ja lasten vanhemmille suunnattujen laatukselyiden tuottamiin tuloksiin. (Haukiputaan varhaiskasvatussuunnitelma 2009, 6.)

Päiväkotimme toiminnassa korostuvat lapsuutta ja leikkiä kunnioittava, iloinen ja kiireetön kasvatusilmapiiri. Upeat puitteet tarhamme ympärillä antavat oivan mahdollisuuden luonnon ihmeiden tutkimiseen, siellä liikkumiseen sekä luonnon ja elämän kunnioittamiseen.

Arvostamme yhdessäoloa, syliä, kannustusta, rohkaisua ja lohtua. Aikuisella on aikaa lapselle ja leikille. Tuemme ja autamme lasta ihmisenä kasvussa. Jokainen lapsi on meille tärkeä, ja hänet hyväksytään sellaisena kuin hän on. Tuttu ja turvallinen rytmi ja rutiini auttavat arjen aherruksessa.

Pidämme vanhempia lastensa parhaina asiantuntijoina, tuemme heitä kasvatus-työssä ja annamme kuuntelevan korvamme koko perheelle. Perheiden kanssa tehtävän avoimen yhteistyön tavoitteena on lapsen hyvä ja turvallinen olo päiväkodissa niin, että päivähoito on saumaton osa lapsen arkea.

KUVIO 1. Taikametsäntarhan arvopuu



4 YHTEISTYÖSSÄ VANHEMPIEN KANSSA

Varhaiskasvatus toteutuu kokonaisuutena, jossa hoito, kasvatus ja opetus nivoutuvat yhteen, painottuen eri-ikäisillä lapsilla eri tavoin. Tavoitteena on edistää lasten tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista yhdessä vanhempien kanssa. Tätä päivähoidon henkilöstön ja vanhempien yhteistyötä kutsutaan varhaiskasvatuksessa kasvatuskumppanuudeksi. Kumppanuuden keskiössä on lapsen tarpeet, jotka ovat lapsen kasvua ja kehitystä tukevia asioita ja siksi erityisen tärkeitä. Kasvatuskumppanuus edellyttää vanhempien ja henkilöstön keskinäistä luottamusta, tasavertaisuutta, avoimuutta sekä toistensa kunnioittamista. (Stakes 2005, 11, 31.)

Kasvatuskumppanuuden lähtökohtana on ajatus, että sekä vanhemmilla että kasvatuksen ammattilaisilla on lapsesta ja tämän kehityksestä tärkeää tietoa sekä yhteisiä tavoitteita lapsen kasvatuksesta. Molemmilta lapsen kasvatukseen osallistuvilta osapuolilta vaaditaan jatkuvuutta, sitoutuneisuutta ja vastavuoroisuutta sekä erilaisten elämäntapojen kunnioittamista. Kasvatuskumppanuuden toteutuminen on ammatti-ihmisten vastuulla, ja heidän on arvioitava kriittisesti omia ajattelu- ja toimintatapojaan. Kasvatuskumppanuudessa vuorovaikutuksen haasteet ovat asennekysymys ammattilaiselle. (Piironen-Malmi & Strömberg, 2008, 62-63.)

Hyvät kommunikointitaidot ja halu ymmärtää toista ovat lähtökohtana toimivalle vuorovaikutukselle, mikä on kasvatuskumppanuuden edellytys. Keskeistä lapsen kasvun ja kehityksen turvaamiseksi on, että kasvattajilla on mahdollisimman yhteiset kasvatuskäytännöt ja -tavoitteet. On tärkeää tietää toisen osapuolen toiveet ja odotukset, ja ne voidaan selvittää ainoastaan kiireettömällä, avoimella ja rehellisellä viestinnällä. (Järvinen ym. 2009, 164.)

Vanhemmilla on aina ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu lapsestaan (Stakes 2005, 31). Vanhemmat ovat lastensa asioissa parhaita asiantuntijoita tietäen ja tuntien oman lapsensa, mitkä ovat oman lapsen tarpeet, kiinnostuksen kohteet, sekä millainen lapsi on yksilönä. Henkilöstöllä puolestaan on koulutuksensa antama ammatillinen tieto ja osaaminen. Kasvatuskumppanuudessa yhdistyvät lapselle

kahden tärkeän tahon, vanhempien ja varhaiskasvatuksen kasvattajien tiedot ja kokemukset. Kasvatuskumppaneina yhdistämme tietomme ja osaamisemme vanhempien kanssa siten, että luomme yhdessä parhaat edellytykset lapsen hyvinvoinnille. Yhteistyön avulla voimme myös tunnistaa lapsen mahdolliset tuen tarpeet ja osaamme yhdessä etsiä sopivia ratkaisuja niihin.

Päiväkodissämme panostetaan alusta alkaen kasvatuskumppanuuteen, ja sen rakentuminen alkaakin heti ensimmäisestä tapaamisesta. Pidämme tärkeänä, että ennen lapsen päivähoiton aloitusta lapsi käy yhdessä vanhempiensa kanssa tutustumassa päiväkodissa. Lapsen sopeutumista päivähoitoon voidaan edistää siten, että hoitopäivä aloitetaan muutamasta tunnista vähitellen lisäten.

Jonkin ajan kuluttua siitä, kun lapsi on aloittanut päivähoiton, pidämme vanhempien kanssa yhteisen palaverin. Keskustelussa käymme läpi lapsen hoitoon, kasvuun ja kehitykseen liittyviä asioita ja laadimme yhdessä vanhempien kanssa lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman. Pohjana käytämme Haukiputaan kunnan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa (Liite 1), joka on myös internetissä: <http://www.haukipudas.fi/sivu/fi/kuntapalvelut/paivahoito/vasu/>. Annamme vanhemmille etukäteen kotiin täytettäväksi varhaiskasvatussuunnitelmalomakkeen. Samalla sovimme myös keskusteluajan. Keskusteluun osallistuu vanhemman/vanhempien lisäksi päiväkodista lapselle nimetty hoitaja. Tässä yhteydessä luodaan tavoitteita ja kuunnellaan vanhempien toiveita. Päivitämme myös lapsen henkilökohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa ja tarvittaessa pidämme palavereita. Kuitenkin vähintään kerran vuodessa arvioimme tavoitteiden toteutumista.

Päiväkodissämme tarjotaan perusopetuslain mukaista esiopetusta. Tällöin esiopetus toteutetaan kunnan esiopetussuunnitelman mukaan, joka pohjautuu valtakunnalliseen esiopetussuunnitelmaan.

Päivittäinen vaihdettavat kuulumiset ja avoin ja luottamuksellinen keskustelu lapsen kaikista asioista ovat erittäin tärkeitä. Myös koko talon yhteiset vanhempainillat sekä tapahtumat ovat lapsen asioiden hoitamisen kannalta oleellisia ja tarpeellisia.

Olemme yhteydessä vanhempien kanssa myös sähköpostin välityksellä. Jaamme kuukausittain raportit toiminnastamme ja pyrimme aina tiedottamaan asioista esimerkiksi tulevista tapahtumista hyvissä ajoin. Päiväkotimme seinällä on nähtävillä viikko-ohjelma.

Kasvatuskumppanuus vanhempien kanssa on tiivistä ja helppoa, kun päiväkodin ja perheiden välillä on matala yhteydenottokynnys. Mieluummin puhutaan pienetkin asiat heti puolin ja toisin, kuin että ne kasvavat isommiksi ongelmiksi. Tästä johtuen myös mahdolliset erityisen tuen tarpeet on helppo ottaa esille varhaisessa vaiheessa niin vanhempien kuin päiväkotihenkilöstönkin aloitteesta.



5 TAIKAMETSÄNTARHAN TOIMINTA

5.1 Päiväjärjestys

Päiväkotimme aukioloaika on klo: 6.30 - 17.00.

6.30 Päiväkoti aukeaa, rauhallista yhdessäoloa ja leikkiä

Aamulla vastaanotamme perheet aidosti ja iloisesti. Lapselle pitää tulla olo, että hän on odotettu ja tervetullut. Vaihdamme vanhempien kanssa kuulumiset. Vanhemmat huolehtivat lapselle käsidesi-tipat, pyrimme näin estämään tautien leviämistä päiväkodissamme. Sanomme yhdessä heipat ja vilkutamme ikkunasta.

8.15-8.45 Aamupala

Kokoonnumme ruokailuun yhdessä. Lapset istuvat pienryhmissä niin, että jokaisessa pöydässä on aikuinen. Päiväkotimme toimitetaan ruoka Aseman koulun keittiöltä. Ruokailutilanteissa lapsi totuttelee erilaisiin ruokalajeihin ja makuihin maistamalla ruokaa sekä harjoittelee hyviä pöytätapoja ja omatoimisuutta. Ruokailuun hiljennytään ruokalorulla. Ruokailutilanteet pyritään luomaan rauhallisiksi ja kiireettömiksi. Vanhempien pitää toimittaa lapsen ruoka-aineallergioista lääkärintodistus.

9.00 Aamupiiri

Aamiaisen jälkeen kokoonnumme yhdessä aamun avaukseen, jossa katsomme kalenterin ja orientoidumme päivän toimiin alustamalla teemaa, jota aiomme käsitellä yhdessä lasten kanssa. Teemat voivat liittyä meneillään olevaan projektiin, esimerkiksi metsän eläimet. Voimme tutkia aihetta monin eri tavoin: leikkien, lukien, laulaen ja luovia menetelmiä käyttäen.

9.15 Vapaata leikkiä tai ohjattua pienryhmätoimintaa

Aamupäivisin järjestämme lapsille joko ohjattua pienryhmätoimintaa tai mahdollisuuden leikille tai vapaalle touhulle. Vaikka leikki on lapsilähtöistä, on aikuinen aina läsnä.

10.00 Ulkoillaan liikkuen ja leikkien

Ennen ulosmenoa lapset käyvät wc:ssä ja pukeutuvat aikuisen ohjauksena säänmukaisesti. Pukemis- ja riisumistilanteissa pyritään rauhallisuuteen ja kiireettömyyteen, jolloin lapsella on mahdollisuus opetella omatoimisuutta. Vanhempien tehtävä on huolehtia, että lapsella on päiväkodissa säänmukaiset vaatteet, sisätossut sekä varavaatteet.

Tuemme lasten omatoimisuutta kaikissa tilanteissa, mutta ohjaamme ja avustamme tarvittaessa. Lapset menevät ulos aina aikuisen seurassa. Huolehdimme siitä, että ulkona on aina riittävästi aikuisia valvomassa. Ulkoillessa lapset saavat raitista ilmaa, ja näin ruokakin maistuu paremmin. Ulkona lapset voivat purkaa energiaansa juosten, kiipeillen, hypellen ja rimpuillen.

Tulemme ulkoa porrastetusti sisälle välttääksemme turhaa kiirettä ja mahdollistaaksemme lasten omatoimisuutta. Tämän jälkeen kokoonnumme kirjanurkkaukseen katselemaan ja lueskelemaan kirjoja sekä odottelemaan ruokailun alkua.

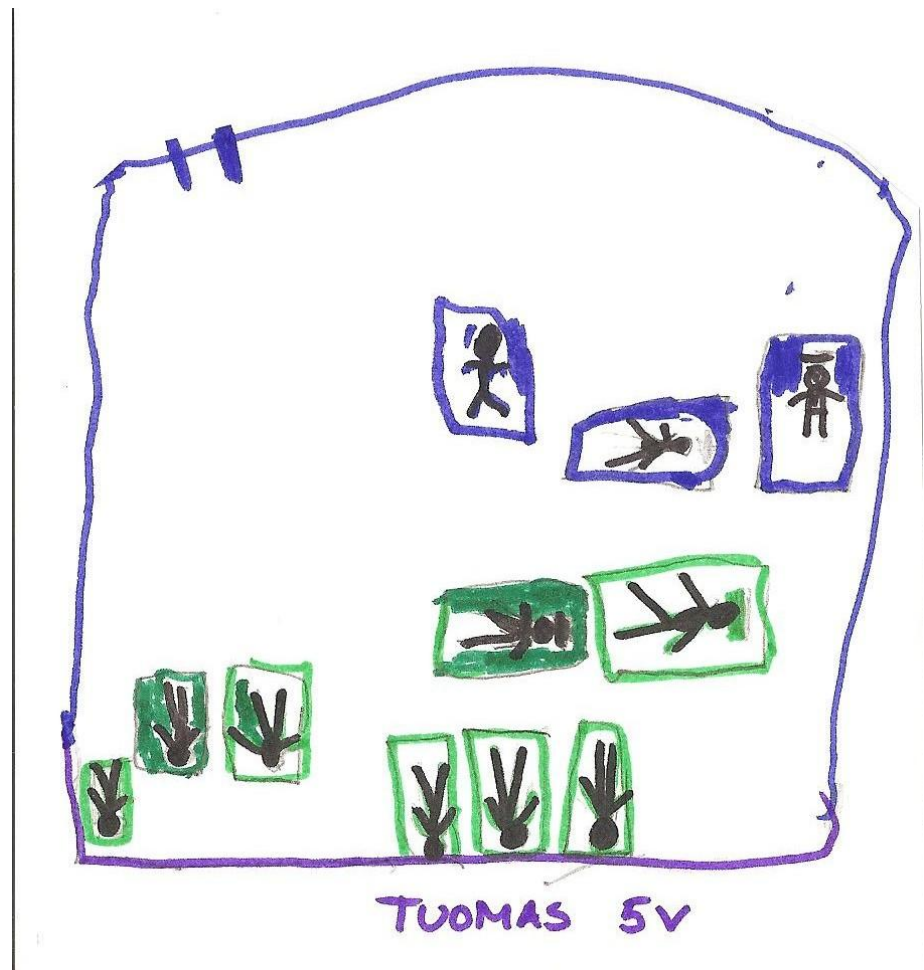
11.30 Lounas

Ks. aamupala.

12.00 Päivälepoa, rauhallista puuhastelua

Lapsen uni on keskeinen kasvun, hyvinvoinnin ja terveyden elementti. Leikki-ikäisen lapsen unen tarve on hyvin yksilöllistä, 10-13h/päivä. Tuntimäärää paremmin riittävästä unen määrästä kertoo se, että lapsi on hyväntuulinen sekä virkeä. Riittävä uni ja lepo edistävät lapsen tervettä kasvua sekä kehitystä. (Koivunen 2009, 36-37.)

Päiväkodissamme jokainen lapsi osallistuu ruoan jälkeen lepo-
keeseen. Se on lapselle tärkeää aikaa rauhoittua päivän kiireiden ja tohi-
noiden keskellä. Pienet nukkujat menevät omiin sänkyihinsä ja isom-
mat pötköttelemään patjoille. Kaikilla on omat nimellä varustetut pe-
dit, jossa on turvallista ja rauhallista levähtää. Jos uni maittaa, voi ot-
taa pienet päiväunet. Vaihdamme sänkyihin lakanat muutaman viikon
välein. Lapsi voi tuoda päiväkotiin mukanaan itselleen unikaverin.
Tuttu pehmolelu tuo lapselle myös turvallisuuden tunnetta. Leväh-
dyksen aikana ensin kuunnellaan rauhallista musiikkia. Kunnes pie-
nimät ovat nukahtaneet, kuuntelemme satuja.



Lapset, jotka eivät nuku, siirtyvät klo:12.30 toisiin tiloihin leikkimään rauhallisia leikkejä, pelailemaan tai askartelemaan. Noin klo:13.30 alamme herättää nukkuja. Kun kaikki ovat hereillä, kokoontumme yhteiseen laulu-, leikki tai satutuokioon.

14.00 Välipala

14.30 Ohjattua toimintaa /vapaata leikkiä

15.30 Ulkoilua

Kun lasta tullaan hakemaan kotiin, vaihdamme päivän kuulumiset. Vanhempi huolehtii, että lapsi poistuu portin ulkopuolelle vasta aikuisen seurassa.

17.00 Päiväkoti suljetaan

5.2 Toimiva arki

Ensisijaisena tavoitteena varhaiskasvatuksessa on lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen, joka edellyttää lapsen perustarpeista huolehtimista sekä sosiaalisten suhteiden ja toimintakyvyn tukemista. Voidessaan hyvin, lapsella on hyvät edellytykset tasapainoiseen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen. Lasta myös arvostetaan ja kohdataan hänet yksilöllisesti, vaalien hänen tarpeitaan, persoonallisuuttaan sekä perhekulttuuriaan. (Stakes 2005, 15.)

Tavoitteet eri hoitotilanteille luodaan ryhmän suunnitelmissa, lasten yksilöllisten tarpeiden sekä kehityksen mukaan. Laajemmin tarkasteltaessa yksittäisten kasvatus- ja sisältötavoitteiden yläpuolelle sijoittuvat varhaiskasvatuksen toimintaa koavat kasvatuspäämäärät. (Stakes 2005, 13.)

Päivähoidon jokapäiväisiin tilanteisiin kuuluvat leikki, liikunta, ruokailu, ulkoilu, lepo ja uni. Lisäksi pukeutuminen ja riisuuntuminen, peseytyminen ja wc-toiminnot ovat osa päiväkotimme arkea ja siten myös tärkeitä oppimistilanteita.

Mitä pienemmästä lapsesta on kyse, sitä enemmän aikaa käytetään näihin toimintoihin päivän aikana. Suuri merkitys on sillä, että lapsi oppisi selviytymään päivittäin toistuvista toiminnoista omatoimisesti. Lapsen oma osaaminen tuottaa hänelle iloa, ja näin myös lapsen omatunto vahvistuu. (Helenius & Korhonen, 2008. 79.)

Päiväkodissämme kunnioitamme jokaisen lapsen yksilöllisiä piirteitä ja kehitystasoja. Kun tunnemme lapsen tavan toimia eri tilanteissa, osaamme suhtautua ja tukea häntä oikealla tavalla. Lasten yksilöllisten ominaisuuksien oppimiseksi onkin välttämätöntä luoda tiivis yhteistyö kodin ja päiväkodin välille.

5.3 Leikki

Leikki on lapselle tärkeä kehitystehtävä, sillä lapsi harjaantuu leikin kautta niin fyysisesti, psyykkisesti kuin sosiaalisesti. Leikkiessään lapsi pääsee käyttämään luovuuttaan, ikään kuin päästämään sen valloilleen. Lapset hyödyntävät myös omia kokemuksia leikin rakenteina. (Koivunen 2009, 40.) Leikki kehittää luovaa ajattelua, syy-seuraus-ajattelua ja ongelmanratkaisutaitoja. Leikki opettaa erottamaan ulkoisen todellisuuden leikistä, ja myös kieli kehittyy sekä luottamus omiin kykyihin paranee. Leikin avulla lapsi oppii arvoja, moraalia, sosiaalista vuorovaikutusta ja tunteiden hallintaa. (Järvinen ym. 2009, 66.)

Päivähoidossa puhutaan vapaasta ja ohjatusta leikistä. Vapaa leikki toteutuu lasten toiveiden mukaisesti, kun taas ohjattu leikki mielletään leikiksi, jossa kasvattaja mahdollistaa leikkikaverit, leikin sisällön ja paikan. (Koivunen 2009, 41.) Lapset eivät tietoisesti leiki oppiakseen, vaan he oppivat leikkiessään. Lapsi hyödyntää leikissään kaikkea näkemäänsä, kuulemaansa ja kokemaansa. Leikkiessään lapset jäljittelevät ja luovat uutta. Kasvattajat antavat leikille vapautta, mutta onnistunut leikki vaatii usein ohjausta, mikä voi tilanteesta riippuen olla leikkiin osallistumista tai ulkopuolista havainnointia. Lasten leikin tukeminen vaatii tarkkaa havainnointia ja kykyä eritellä leikkitilanteita. Leikki on sosiaalista toimintaa, minkä vuoksi toiset lapset vaikuttavat suuresti leikin kulkuun. (Stakes 2005, 20-21.)

Leikkitoiminta alkaa jo 4-5 kuukauden iässä *esineleikkinä*, kun lapsen silmän ja käden yhteistoiminta mahdollistaa tarttumisen esineeseen ja aistien avulla lapsi saa siitä kokemuksia. Ennen toista ikävuottaan lapsi alkaa seurata toisten lasten leikkiä ja tekemisiä, lapset leikkivät *rinnakkaisleikkejä*. 4-5-vuoden iässä lapset leikkivät *roolileikkejä*, jotka vaativat itseilmaisua ja luovaa toimintaa sekä mielikuvitusta. Leikki on jo pidempikestoista ja lapsi voi eläytyä leikkiin niin voimakkaasti, että palaaminen todellisuuteen leikin loputtua voi olla vaikeaa. 5 - 6 vuoden iässä lapsi oppii noudattamaan sääntöjä ja ymmärtää niiden merkityksen. Tässä iässä lapset leikkivät *sääntöleikkejä*, esimerkiksi muistipelejä ja liikuntaleikkejä. Esikouluiässä lapset leikkivät mielellään satuihin ja tarinoihin liittyviä *näytelmäleikkejä*, joissa vaaditaan kykyä sopia rooleista ja käsitellä tunteita. (Järvinen ym. 2009, 68-69.)

Taikametsäntarhassa kasvattajat ymmärtävät leikin merkityksen oppimisen näkökulmasta. Päiväkodissamme ylläpidämme luovaa leikkiympäristöä ja uudistamme sitä tarpeen mukaan. Pystymme luomaan kehittävän leikkiympäristön tuntemalla lasten leikin kehitysvaiheet ja leikki-kulttuuria sekä lasten ajankohtaisia kiinnostuksen kohteita

Päiväkodissamme sisä- ja ulkotilojen suunnittelussa on huomioitu lasten ikä ja kehitystasot. Lapset osaavat itse keksiä ja rakennella leikissä tarvittavia välineitä ja pyrimmekin välttämään liian valmiita ratkaisuja, koska haluamme antaa tilaa lasten mielikuvitukselle. Päiväkodin ja pihan lisäksi hyödynnämme leikeissä lähiympäristöä ja luontoa.

Pyrimme järjestämään lapsen omaehtoiselle leikille aikaa ja tilaa. Päiväkodin aikuisilla on suunnitelmat ja valmiudet myös ohjattuun toimintaan, mutta mikäli hyvää leikkiä syntyy, se saa etusijan. Lapsille annetaan rauha leikkiä hyvä leikki loppuun asti. Aikuinen voi tarvittaessa olla apuna rikastuttamassa leikkiä ja vetämässä ulkopuolelle jääneitä mukaan.

LEIKKI ON TÄRKEÄÄ, KOSKA SE KEHITTÄÄ JA VAHVISTAA LAPSEN:

hieno- ja karkeamotoriikkaa	mielikuvitusta ja luovuutta
kieltä ja vuorovaikutustaitoja	itsetuntoa ja minäkäsitystä
tunteiden hallintaa ja kykyä eläytyä	vastuunottoa ja huomaavaisuutta
ilon ja turvallisuuden tunnetta	yhteenkuuluvuutta ja ystävyyttä
keskittymiskykyä ja itsehillintää	joustavuutta ja tasa-arvoa
hahmottamiskykyä ja vertailua	ajattelua ja ongelmanratkaisukykyä
yhteistyö- ja suunnittelutaitoja	aistihavaintoja ja rohkaistumista
sääntöjen omaksumista	käsitteiden muodostamista
itsenäisyyttä ja identiteetin löytymistä	

KUVIO 2. Leikkikaavio. (Järvinen ym. 2009, 210.)

5.4 Liikunta, luonto ja tutkiminen

Lapsen hyvinvoinnin ja terveen kasvun perusta on päivittäinen liikkuminen. Lapsi ajattelee, iloitsee, ilmaisee tunteitaan ja oppii uutta liikkueessaan. Liikunnallinen elämäntapa alkaa jo varhaislapsuudessa, ja terveen itsetunnon rakentumiseen vaikuttavat lapsen tietoisuus kehostaan ja sen hallinnasta. Omaehtoisen liikunnan lisäksi säännöllisellä ohjatulla liikunnalla on keskeinen merkitys lapsen kokonaisvaltaiselle kehitykselle ja motoriselle oppimiselle. Jokaisen lapsen motorista kehitystä tulee havainnoida säännöllisesti. Fyysisen aktiivisuuden yhdistäminen toimintaan ja opetukseen edistää oppimisen mahdollisuuksia. (Stakes 2005, 22-23.)



Päiväkoti-ikäinen lapsi tarvitsee päivittäin vähintään kaksi tuntia reipasta liikuntaa. Vanhempien ja kasvattajien tehtävä on huolehtia riittävän liikkumisen määrän toteutumisesta. Liikunta sisältyy luonnollisena osana päivittäisiin arkipäivän toimintoihin omaehtoisena liikkumisena sisällä ja ulkona. (Haukiputaan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2008, 12.)

Päiväkodissämme luomme lapsille liikuntaan innostavan ympäristön, poistamme liikkumiseen liittyviä esteitä sekä opetamme turvallista liikkumista toimintaympäristössämme. Otamme huomioon arjen valinnoissa liikkumisen tärkeyden ja kannustamme kaikkia lapsia liikkumaan. Lapset kiipeilevät, ryömivät ja seikkailevat aavistamatta lainkaan tekevänsä jotain todella tärkeää. He harjoittavat kehoaan: lihaksia, sydäntä ja varsinkin aivoja. Luontoa parempaa paikkaa liikunnan harjoittamiseen ja tietojen hankkimiseen ei ole olemassakaan. Siellä on jännittävä kaatunut puu, josta voi tulla avaruusraketti. Siellä on suuri kivi, jonka alla asuu lohikäärme. Lapsen mielikuvitus on rajaton ja luonto antaa sille virikkeitä. Lapsi oppii kiipeillen, tasapainoillen, ryömien ja hyppien luonnon monipuolisessa jumppasa-

lissa. Leikin lomassa lapsi tekee tarkkoja havaintoja ympäristöstä ja hänen uteliaisuutensa ja tiedonhalunsa heräävät.

Päiväkodissamme toteutetaan **Metsämörritoimintaa**. Metsämörrikoulu on syntynyt Ruotsissa v. 1957. Idean ja toiminnan kehittäjä oli Gösta Frohm. Suomeen, Kauniaisiin, toiminta tuli 1980-luvun vaihteessa ensin ruotsin- ja myöhemmin suomenkielisenä. (Suomen latu 2010.)

Metsämörritoiminnan perimmäinen päämäärä on saada lapset kiintymään luontoon omien kokemusten, elämysten ja aistien avulla. Näin ilon, riemun ja yhteenkuuluvuuden kautta lapset saavat kosketuksen luontoon. Lasten kiintyessä omiin lähialueisiinsa, he suojelevat sitä myös aikuisena. Lapset oppivat olemaan luonnossa ja viihtymään siellä. (Suomen latu 2010.)

Metsämörriretkellä leikit ja laulut siivittävät toimintaa. Metsämörri on mielenkiintoinen hahmo, johon kaikki varmasti haluaa tutustua. Hän on metsässä asuva eläinten ja lasten ystävä, satuhahmo, joka voi puhua eläinten kanssa, ja näin kertoa lapsille kaikesta metsässä tapahtuvasta. Lapset saavat tehdä havaintoja, rakentaa majoja, syödä eväitä ja nauttia luonnon ihanuudesta. Lapsen uteliaisuus ja löytämisen ilo tyydyttyvät sekä vastuu kaikesta elävästä vahvistuu. (Suomen latu 2010.)

Yksikään tutkija ei ole puoleksikaan niin utelias kuin lapsi. Uteliaisuus on kuin alkuvoima lapsessa. Kaikkea pitää tutkia ja jäsenellä niin pitkälle, kuin kyvyt riittävät. Luonto on jokaiselle lapselle verraton laboratorio. Luonnosta voi löytää materiaaleja höyhenenkevyestä kivenkovaan ja monenmoisia elämänmuotoja. Kokeamalla kaikilla aisteilla; keräämällä, vertaamalla ja lajittelemalla, lapsi laajentaa käsitteitään erilaisista luonnosta löytyvistä asioista. Kannustamalla lasta omaan havainnointiin, harjoitetaan lapsen huomiokykyä luonnossa liikuttaessa. Erilaiset kasvit ja eläimet löytävät oman paikkansa metsässä. (Suomen latu 2010.)

Sen lisäksi, että lapsi oppii luonnosta monenlaisia asioita, oppii hän myös viihtymään siellä ja osoittamaan huomaavaisuutta. Lapsi oppii pukeutumaan sään mukaan esimerkiksi kuinka pysytään kuivana ja lämpimänä sekä pakkaamaan eväsurepun. Hän oppii huolehtimaan varusteistaan, vaikkei niitä pienellä paljolla olisi-

kaan. Metsän ja maaperän elämän kokeminen suo lapsille yhteyden alkuperäiseen luontoon. Ulkoilu joka säällä vuoden ympäri antaa lapsille elämyksiä ja seikkailuja, joista syntyy unohtumattomia, koko loppuelämän säilyviä muistoja. Ulkoilu asettaa lapsille vaatimuksia ja antaa vastuuntuntoa sekä itseluottamusta. (Suomen latu 2010.)

Metsämörrikoulussa oppii

- Kunnioittamaan luontoa
- Yhteistyön tekemistä
- Kehonhallintaa
- Pakkaamaan oman reppunsa
- Huolehtimaan tavaroistaan
- Leikkimään luonnossa
- Viihtymään luonnossa joka säällä
- Seikkailemaan turvallisesti

(Suomen latu 2010).

JUUPU 64



5.5 Vuorovaikutus ja luova toiminta

Kieli tukee sekä lapsen ajattelutoimintojen että kommunikaation kehitystä. Vuorovaikutustilanteissa lapsella on mahdollisuus käyttää kieltä monipuolisesti ja päiväkodissamme onkin meidän aikuisten vastuulla, että lapsella on riittävästi aikaa vastata kysymyksiin ja tehdä kysymyksiä. Kielen tehtävä ajattelutoimintojen tukena korostuu lapsen kasvaessa, jolloin se liittyy ongelmanratkaisun, loogisen ajattelun sekä kuvittelun alueille. (Stakes 2005, 19.) Päiväkodissamme tuemme lapsen rohkaistumista itseilmaisuun monin eri keinoin.

Lapsella on luontainen kyky puheen oppimiseen, ja hän oppii sitä nopeammin, mitä enemmän hän saa kielellisiä virikkeitä (Piironen-Malmi & Strömberg 2008, 40). Lapsen kieli kehittyy ja rikastuu, sanavarasto kasvaa. Maailmankuva rakentuu leikkiessä, satuja ja tarinoita kuunnellessa ja kertoessa. Lapsen itse keksimät tarinat kasvattavat luottamusta omaan kykyihinkin ja itsensä ilmaisemiseen. Päivittäisiin toimintarutiineihin liittyvä kommunikointi tukee kielen oppimisen avulla lapsen ajattelutoimintojen kehitystä, mikä korostuu lapsen kasvaessa, jolloin ongelmanratkaisu, looginen ajattelu ja kuvittelu kehittyvät. Nämä kielen hallintaan liittyvät valmiudet ovat perusta oppimisvalmiuksille. (Stakes 2005, 19.)

Lapsen taiteelliset peruskokemukset syntyvät musiikista, kuvallisesta ilmaisusta ja käden taidoista, draamasta tanssista sekä lasten kirjallisuudesta (Piironen-Malmi & Strömberg 2008, 99). Taide tutustuttaa lapsen esteettiseen maailmaan: muotoihin, ääniin, väreihin, tuoksuihin, tuntemuksiin ja eri aistien yhdistelmiin (Stakes 2005, 23).

Päiväkodissamme tuemme lapsen taiteellista ilmaisua ja osaamista taidekasvatuksen eri muodoilla. Lapsella on mahdollisuus maalata, piirtää, soittaa, laulaa, rakentaa, näytellä ja tanssia. Lisäksi hän voi askarrella, ommella, kuunnella ja keksiä satuja ja runoja sekä yksin että ryhmässä. Annamme lapselle tilaa, aikaa ja rauhaa hänen omalle mielikuvitukselleen ja luovuudelleen. Ohjaamme lasta teknisessä osaamisessa ja harjoittelussa johtotähtenä lapsen omat arvokkaat tavoitteet. Do-

kumentoimme lapsen taiteellista toimintaa ja järjestämme heille mahdollisuuksia esitellä taiteellisia tuotoksiaan.

6 SISÄLLÖLLISET ORIENTAATIOT

Lapsella oppimista tapahtuu jatkuvasti erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Varhaiskasvatuksen keskeisten sisältöjen tarkoituksena on välineiden ja valmiuksien hankinnan aloittaminen, joiden avulla lapsi pystyy vähitellen kokemaan, perehtymään ja ymmärtämään ympäröivän maailman ilmiöitä. (Stakes 2005, 26.). Sisällölliset orientaatiot ovat inhimillisen ymmärryksen, tiedon ja kokemuksen perusmuotoja ja -tapoja hahmottaa maailmaa. Ne luovat toimintaan kehyksen ja ne ovat kasvattajan työvälineitä, joiden avulla on mahdollista rikastuttaa lapselle ominaisia tapoja toimia. (Järvinen ym. 2009, 132.) Leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja kokeilu sekä taiteen eri aloihin tutustuminen ovat lapselle luontaisia tapoja toimia (Piiroinen-Malmi & Strömberg 2008, 97).

Taikametsäntarhassa **matemaattisen orientaation** avulla esimerkiksi luokittelemme eroja ja yhteneväisyyksiä, opettelemme tunnistamaan numeroita ja niitä vastaavia lukumääriä, käsittelemme avaruudellisia ilmiöitä ja vastakohtapareja. Lisäksi tuemme lasta ymmärtämään ajan kulkua ja käsittelemään asioiden pysyvyyttä ja säilyvyyttä.

Luonnontieteellisen orientaation avulla havainnoimme, tutkimme ja kokeilemme lasten kanssa elinympäristöön: ihmisiin, eläimiin ja kasveihin liittyviä ilmiöitä. Aiheet löytyvät eri vuodenaikoina päiväkotimme lähiympäristöstä sisältä ja ulkoa. Tutustumme luonnonmateriaaleihin sekä elottomaan ja elolliseen luontoon. Tavoitteenamme on, että lapsi saa luonnosta myönteisiä kokemuksia ja oppii kunnioittamaan ja suojelemaan sitä. Päiväkodissa pyrimme ohjaamaan lapsia kestävään kehitykseen mm. kierrätyksen avulla.

Historiallis-yhteiskunnallisessa orientaatiossa tutustumme lasten kanssa menneisyyteen ja nykyisyyteen esimerkiksi esineiden, dokumenttien ja tarinoiden avulla. Päiväkodissamme historiaa tuodaan näkyväksi esimerkiksi retkillä rakennuksiin, muistomerkkeihin ja patsaisiin tutustumalla sekä museovierailuilla. Monikulttuurisuus lisääntyy, mikä edellyttää suvaitsevaisuutta. Päiväkodissa tutus-

tumme lasten kanssa eri kulttuureihin, mikä tukee lapsen erilaisuuden hyväksymistä.

Kauneus, harmonia, tyyli, rytmi, jännitys ja ilo ovat esimerkkejä **esteettisestä orientaatiosta**. Lapsi saa aistimuksia, tuntemuksia ja kokemuksia estetiikasta havaitsemisen, kuuntelemisen, tuntemisen ja luomisen sekä kuvittelun ja intuition avulla. (Stakes 2005, 28.) Päiväkodissa paneudumme yhdessä lasten kanssa ympäristön siisteyteen ja kodikkuuteen. Luemme satuja ja sadutamme, tutustumme alueemme taidetarjontaan, valmistelemme ja esitämme nukketatteri- ja musiikkiesityksiä.

Eettisen orientaation avulla tarkastelemme arvoja ja sääntöjä lapsen ikätason mukaisesti. Ohjaamme lasta arkipäivän tilanteissa pohtimaan ja tarkastelemaan oikeaa ja väärää, hyvää ja pahaa, totuutta ja valhetta, oikeudenmukaisuutta ja tasa-arvoa. Käsittelemme myös vaikeita tunteita esimerkiksi pelkoja, niin että lapsella on turvallinen olo.

Uskonnollis-katsomuksellisen orientaation lähtökohtana on yhteistyö vanhempien kanssa, ja se perustuu perheen vakaumuksen kunnioittamiseen. Vietämme kirkkovuoden juhlapäiviä sopivalla tavalla, jotta lapsi saa kokemuksia uskonnollisista, hengellisistä ja henkisistä asioista ja ilmiöistä. Annamme lapselle mahdollisuuden ihmettelyyn ja kysymyksiin. Käymme myös kirkossa joulun ja pääsiäisen aikaan sekä lukuvuoden päättyessä. Otamme huomioon toiminnassamme eri uskontokuntiin kuuluvien perheiden arvot vanhempien kanssa sovitulla tavalla.

Eri orientaatioiden aiheet, ilmiöt ja sisällöt nivoutuvat päiväkodin arkeen. Konkreettiset kokemukset eri alueista ovat tärkeitä. Niiden avulla lapsi kykenee muodostamaan omia käsityksiään.

7 TOIMINNAN SUUNNITTELU JA ARVIOINTI PÄIVÄKODISSAMME

Varhaiskasvatus on tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa, jonka tulee perustua kasvatustieteelliseen (erityisesti varhaiskasvatukselliseen) tietoon ja tutkimukseen sekä pedagogisiin menetelmiin (Vilen & Vihunen & Vartiainen & Siven & Neuvonen & Kurvinen 2008, 197). Varhaiskasvatustoiminnan suunnittelu ja arviointi on prosessi, jossa ovat mukana aikuiset ja lapset. Lapsen osallisuuteen kytkeytyy koko varhaiskasvatuksen merkitys ja päämäärät. Kun lapsen näkemykset ja tarpeet otetaan huomioon kasvatuksen suunnittelussa, se lisää hänen hyvinvointiaan. Lapsilähtöisessä toiminnassa korostetaan lasten pätevyyttä toimijoina ja tasarvoisina yhteiskunnan jäseninä. Heillä on oikeus ilmaista omia näkemyksiään ja osallistua päätöksentekoon itseään koskevilla asioilla ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. (Heikka, Hujala, Turja 2009, 81.)

Lapsilähtöisyydellä tarkoitetaan lapsen omaan toimintaan, kokemuksiin ja kulttuuriin pohjaavaa oppimis- ja opettamisprosessia. Lapsi nähdään aktiivisena, sosiaalisena, uteliaana sekä oppimishaluisena ja oppimiskykyisenä. Oppimisessa painottuu lapsen oma toiminta, leikki ja elämyksellisyys. (Vilen ym. 2008, 222.) Lapsilähtöisyys lähtee liikkeelle jokaisen lapsen yksilöllisyyden kunnioittamisesta sekä tarpeiden tunnistamisesta. Kasvatuksellisen prosessin sisällöt, tavoitteet ja menetelmät kumpuavat lapsesta. Toiminta tulisi suunnitella ja spontaanin oppimisen edellytyksiä luoda niin, että lapset huomioidaan yksilöinä, eikä vain osana ryhmää. Lapsilähtöisyys painottaa lasten mahdollisuuksia omakohtaisten merkitysten luomiseen sekä oikeutta vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. (Kalliala 2009, 20,22.) Lapsilähtöisen työtavan keskeisiä piirteitä ovat lapsen aktiivisuus sekä oppiminen oman toiminnan kautta (Viittala 2006, 107). Oppiminen on prosessi, jossa lapsi tulee nähdä aktiivisena toimijana. Lapsen todellisen oivaltamisen ja oppimisen ehtona on oma kokeilu ja tutkiminen. (Hujala 2001, 30.)

Kasvattajalla on vaativa tehtävä havainnoida ja huomioida lapsen yksilöllinen kehitys ja sen muutokset. Kehitys tapahtuu aina vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja tämä tulee huomioida havainnoinnissa. Lapsihavainnointia voidaan tehdä usealla tasolla: yksilöllinen, suhde- ja yhteisötasolla. Yksilöllisen havainnoinnin tasolla havainnoinnin kohteena ovat lapsen kiinnostuksen kohteet esimerkiksi kädentaidot, tiedolliset valmiudet, musiikki ja liikunta. Suhdetasolla keskeistä on vuorovaikutuksellinen näkökulma ja yhteisötasolla huomio kiinnittyy kulttuuriseen ja yhteisölliseen kontekstiin. (Kaskela, Kronqvist 2007, 30-31).

Laadunhallinta-käsite sisältää kaiken, mitä laadunvarmistamiseksi tehdään. Näkemys laadusta rakentuu sosiaalisesti ja laatu sisältää yhteisesti jaettuja merkityksiä, jotka liittyvät aina tiettyyn aikaan, paikkaan sekä kulttuuriin. Varhaiskasvatuksessa laadunhallinnan tavoitteena on säännöllinen, jatkuva, suunnitelmallinen sekä kokonaisvaltainen kehittäminen ja arviointi. Laadunhallinnan tulisi olla luonnollinen osa jokapäiväistä työtä. Laatutyötä tehdään yhteistyössä kotien, työyhteisön sekä kunnan ja eri yhteistyökumppaneiden kanssa. (Vilen ym. 2008, 192)

Toiminnan suunnittelu Taikametsäntarhassa

Pedagoginen ohjaus valtion tai kunnan tasolta on väljä. Näin päiväkotit ja etenkin päiväkotiryhmä ovat muodostuneet merkittäväksi suunnittelua määrittäväksi yksiköksi maassamme. Suunnittelua toteutetaan päiväkodeissa ja sen ryhmissä omalla tavallaan. Päiväkotitoiminnan suunnittelua on totuttu tarkastelemaan usein erilaisina aikajänteinä eli tuokio-, viikko-, kuukausi- tai vuosisuunnitelmien mukaan. Toisenlainen jäsenitys on tehty myös sisällössä eli aihe-, teema- tai sisältöalueiden suunnittelussa. (Nummenmaa & Karila & Joensuu & Rönholm 2007, 17.) Varhaiskasvatuksessa on paljon erilaisia tapoja suunnitella toimintaa. Suunnittelun lähtökohdat ovat pitkälti perustuneet erilaisille tuokioille, tapahtumille ja yhteiselle tekemiselle. Lapsen päivä koostuu suurimmaksi osaksi muusta kuin ohjatusta toiminnasta. Päivän kokonaisvaltainen sujuminen on lapsen kannalta merkittävää kuin yksittäinen toimintatuokio. (Mikkola & Nivalainen 2009, 29.)

Laadimme päiväkodissamme kaksi kertaa vuodessa **kausisuunnitelman** eli syksyksi sekä kevääksi. Näistä teemme tarkemmat **kuukausikohtaiset suunnitelmat** toiminnallemme ja näitä edelleen tarkentaaksemme laadimme **viikkosuunnitelman** jokaiselle viikolle erikseen. Päiväkotimme toiminnan suunnittelussa korostuu lapsilähtöisyys ja pidämme lapsihavainnointia merkityksellisenä, sen kautta saamme tietoa lasten mielenkiinnon kohteista ja tarpeista. Näiden pohjalta toteutamme teemallisia ja juonellisia projekteja.

Lapsille laaditaan henkilökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat (Liite 1). Kokoamme lapsesta **kasvunkansiota**, joka koostuu esimerkiksi lapsen valokuvista, piirustuksista, kertomuksista, aikuisen havainnoista lapsesta ja hänen toiminnastaan erilaisissa tilanteissa. Kansioon voidaan sisällyttää myös vanhempien ja lasten tekemiä sivuja. Kansiota voidaan ikään kuin pitää ”lapsen äänenä”, josta voimme seurata lapsen kehitystä. Kansion tarkoituksena on tehdä lapsen ajatukset, kiinnostuksen kohteet, oppiminen ja kehitys näkyväksi. Parhaimmillaan kasvunkansio toimii lapsen kehityksen ja oppimisen arvioinnin välineenä. Lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma liitetään osaksi kasvunkansiota. Kansio toimii tiedonvälittäjänä siirtymävaiheissa, esimerkiksi kun lapsi siirtyy päiväkodista toiseen tai kouluun. Kasvunkansio välittää tietoa siitä, miten lapsi on toiminut ja kehittynyt päivähoidossa sekä millainen lapsi on ollut juuri meidän hoitopaikassamme ja millaisia taitoja lapsella on tällä hetkellä. Kasvunkansio raottaa ovea eiliseen, nykyhetkeen ja vähän huomiseenkin. Kansion sisältö on aina lapsen näköinen.

Päiväkotiimme on laadittu ”Taikametsäntarhan vuosikello”, se on yksikköömme tehty laajempi suunnitelma, joka ohjaa toimintaamme.

TAIKAMETSÄNTARHAN VUOSIKELLO

Syksy (elo-, syys-, loka-, marraskuu):

- varhaiskasvatuskeskustelut vanhempien kanssa
- vanhempainilta
- syyskauden toimintasuunnitelma
- kehityskeskustelut henkilöstön kanssa
- kuukausi- ja viikkopalaverit

Talvi (joulu-, tammi-, helmikuu):

- joulujuhla
- kevään toimintasuunnitelma
- asiakastyytyväisyyskyselyt
- kuukausi- ja viikkopalaverit

Kevät (maalis-, huhti-, touko-, kesäkuu):

- varhaiskasvatuskeskustelut tarvittaessa
- vanhempainilta tms.
- kevätretki
- kehityskeskustelut
- toiminnan ja varhaiskasvatussuunnitelmien toteutumisen arviointi
- kuukausi- ja viikkopalaverit
- ensi syksyn paikkojen haku
- asiakastyytyväisyyskyselyt
- kouluun siirtokeskustelut esikoululaisten vanhempien kanssa
- kevätjuhla

Toiminnan arviointi Taikametsäntarhassa

Nykyisin lähes kaikkea toimintaa tulee seurata, tarkastella ja arvioida. Tänä päivänä onkin lähes mahdotonta välttyä arvioinnilta. Arvioinneista hankittuja tietoja käytetään esimerkiksi toimintayksikön toiminnan kehittämiseen sekä laajentamiseen. Arviointiin sisältyy usein toiminnan parantamisen tavoite, se on keino nähdä missä on onnistuttu ja missä on vielä parantamisen varaa. Näin annetaan toiminnalle kehittämissuosituksia tai osoitetaan toiminnan vaikutus ja tuloksellisuus. (Aalto-Kallio, Saikkonen & Koskinen-Ollonqvist 2009, 9.) Tuloksellisuuden sekä laadun arviointi tapahtuu aina suhteessa johonkin arviointiperustaan, jonka muodostavat tavoite ja siihen liittyvät arviointikriteerit, jollaista toiminnan haluttaisiin olevan (Hujala & Parrila-Haapakoski 1998, 48).

Laadukkaan varhaiskasvatuksen toteuttaminen sekä kasvatustyön kehittäminen ovat päivähoiton tavoitteita, näihin olennaisena osana kuuluu myös arviointi. Lasten tekemien arviointien kuuleminen lisää heidän osallisuutta, mikä on laadukkaan varhaiskasvatuksen merkki. (Kupila 2004, 4, 9.) Arvioinnissa huomiota kiinnitetään kasvatustilanteeseen ja sen vaikutuksiin sekä kasvatustilannetta määrittäviin tekijöihin, kuten työyhteisöön ja toiminnan rakenteeseen ja puitteisiin sekä henkilöstöön ja johtamiseen (Vilen ym. 2008, 192). Toiminta, havainnointi ja arviointi liittyvät läheisesti toisiinsa, nämä muodostavat kehämäisesti etenevän kokonaisuuden, jossa ne seuraavat syklisesti toisiaan. Toiminnan aikana työntekijät tekevät havaintoja, kaikki toimintaan liittyvät asiat ovat havainnoinnin kohteena. Tämän jälkeen havainnot kootaan ja niiden perusteella tehdään toiminnan arviointia, joka puolestaan antaa pohjaa uudenlaisen toiminnan kehittämiseksi. (Koivunen 2009, 187.)

Päiväkodissamme toiminnan arviointiin osallistuvat päiväkodin henkilöstön lisäksi myös lapset ja heidän perheensä. Kaksi kertaa vuodessa teemme asiakastyytyväisyyskyselyt sekä pidämme henkilöstölle kehityskeskustelut. Myös päivittäin saatava välitön palaute niin lapsilta kuin vanhemmilta sekä henkilöstöltä on arvokasta toiminnan arvioinnin ja kehittämisen kannalta. Pienessä yksikössä pystymme reagoimaan palautteeseen välittömästi.

5-vuotiaille päivähoitossa oleville lapsille tehdään kokonaisvaltainen kehityksen ja oppimisen "Viisikko"-arviointi. Arviointi tehdään yhteistyössä kodin, päiväkodin sekä neuvolan kanssa. Tavoitteena on havaita jo aikaisessa vaiheessa mahdolliset tulentarpeet lapsen kehityksessä ja järjestää lapselle tukitoimia. (Haukiputaan varhaiskasvatussuunnitelma 2008, 15.)

8 ERITYISTUEN TARVE JA YHTEISTYÖKUMPPANIMME

Lapset tulee kohdata yksilöinä, jokaisen erityistarpeet tulee huomioida, sillä kaikki lapset ovat erityisiä ja tarvitsevat YK:n lapsenoikeuksien mukaan erityistä suojelua (Vilen ym. 2008, 246). Jokaisella lapsella on oikeus saada yksilöllisten tarpeidensa mukaista varhaiskasvatusta - myös niillä lapsilla, jotka tarvitsevat erityistä tukea kasvuunsa, kehittymiseensä tai oppimiseensa. Lapsen tukeminen päiväkodissamme perustuu päivittäiseen havainnointiin sekä yhteistyöhön vanhempien ja muita lasta hoitavien ja kuntouttavien tahojen kanssa. Tällaisen yhteistyön avulla luomme lapselle turvallisen olon sekä polun varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja myöhemmin perusopetukseen.

Lapsi voi tarvita tukea kehityksen eri osa-alueilla (fyysisen, tiedollisen, taidollisen, tunne-elämän tai sosiaalisen) eripituisia aikoja tai koko päivähoidon ajan. Tuen tarve voi syntyä monista erilaisista syistä. Varhaiskasvatuksessa on monia kuntouttavia, erityistä tukea tarjoavia elementtejä. Tällaisia elementtejä ovat esimerkiksi vertaisryhmätoiminta, vuorovaikutus, eri kehityksen osa-alueiden tukeminen sekä struktuuri eli toiminnan, ajan, ja tilan jäsentäminen. Näitä tulisi vahvistaa ja nostaa esille lapsen yksilöllisten tarpeiden näkökulmasta lasten kanssa toimiessa. Erityinen tuki lähtee liikkeelle toimivasta arjesta. (Vilen ym. 2008, 248, 262-263.) Arjen kasvatus toimii aina pohjana lapsen erityiselle tuelle sekä yksilölliselle kehitykselle. Lapsen tukemisen perusta on siis arjessa ja siihen liittyvässä pedagogiikassa, joita säätelevät lukuisat eri tekijät. Laadultaan hyvä erityinen ja yksilöllinen tuki edellyttää laadukasta arjen kasvatusta. (Koivunen 2009, 90-91.)

Meidän tehtävämme on mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tukea lasta hänelle tutussa ympäristössä ja erilaisissa arjen toiminnoissa. Lapselle sopivimmat tuki- ja kuntoutustoimet päivähoitoon suunnitellaan yhteistyössä vanhempien sekä muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa. Toisiamme tukemalla ja yhdessä toimimalla rakennamme jokaiselle lapselle turvallisen pohjan kulkea erilaisia polkuja elämässään. Keskustelemme aina ensin lapsen asioista vanhempien kanssa ja

mietimme yhdessä mahdollisen erityisen tuen tarpeen ja muiden asiantuntijoiden tarvetta.

Tärkeitä yhteistyökumppaneita lapsen kehityksen tukemisessa ovat alueemme varhaiskasvatuksen kiertävä erityislastentarhanopettaja, päivähoitonojaaja, Haukiputaan kunta, terveyskeskus, neuvola, perheneuvola, Pohjois-Suomen yksityiset päiväkodit ry. ja muut toimet.

LÄHTEET

Aalto-Kallio M. & Saikkonen P. & Koskinen-Ollonqvist P. 2009. Arvioinnin kartalla – matka teoriasta käytäntöön. Terveyden edistämisen keskuksen julkaisuja 7/2009. Kehitys Oy: Pori.

Haukiputaan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma. 2008.

Hautamäki J. & Lahtinen U. & Moberg S. & Tuunainen K. 2003. Erityispedagogiikan perusteet. WSOY:Helsinki.

Heikka J. & Hujala E. & Turja L. 2009. Arvioinnista opiksi. Havainnointi, arviointi ja suunnittelu varhaispedagogiikassa. Multiprint Oy: Helsinki.

Hujala E. (toim.) 2001. Puheenvuoroja lapsista ja varhaiskasvatuksesta. Varhaiskasvatus 90 Oy. Gummerus Kirjapaino Oy; Jyväskylä.

Hujala E. & Parrila-Haapakoski S. (toim.) 1998. Näkökulmia laadun arviointiin varhaiskasvatuksessa. Oulun yliopistopaino: Oulu.

Häkkä A. & Kuokkanen H. & Virolainen A. (toim.) 2006. Lapsen parhaaksi - lähihoitaja varhaiskasvattajana. Edita prima: Helsinki.

Järvinen M. & Laine A. & Hellman-Suominen K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Kirjapaja: Helsinki.

Kalliala M. 2009. Kato mua! Kohtaako aikuinen lapsen päiväkodissa? Gaudeamus. Yliopistopaino; Helsinki.

Kaskela M. & Kronqvist E-L (toim.). 2007. Niin ainutlaatuinen. Näkökulmia lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Stakes. Gummerus Kirjapaino Oy: Jyväskylä.

Koivunen P-L. 2009. Hyvä päivähoito – Työkaluja sujuvaan arkeen. WS Bookwell Oy: Juva.

Kupila P. (toim.) 2004. Arvioidaan yhdessä - Näkökulmia arviointiin varhaiskasvatuksessa. Kustannusosakeyhtiö Tammi: Helsinki.

Mikkola P. & Nivalainen K. 2009. Lapselle hyvä päivä tänään – näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen. Pedatieto: Saarijärvi.

Nummenmaa A. & Karila K. & Joensuu M. & Rönholm R. 2007. Yhteisöllinen suunnittelu päiväkodissa. Tampereen yliopistopaino Oy – Juvenes Print: Tampere.

Piironen-Malmi U. & Strömberg S. 2008. Välittämisen pedagogiikka. Tammi: Helsinki.

Maahanmuuttajatyön kehittäminen varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen maahanmuuttajatyön kehittämisjaosto. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:62. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki: 2007.

Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2002:9. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki: 2002.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Stakes. Oppaita 56. Gummerus kirjapaino Oy: Helsinki.

Viittala K. 2006. Lasten yhteinen varhaiskasvatus. Tampereen yliopistopaino Oy – Juvenes Print: Tampere.

Vilen M. & Vihunen R. & Vartiainen J. & Siven T. & Neuvonen S. & Kurvinen A. 2008. Lapsuus erityinen elämänvaihe. WSOY Oppimateriaalit Oy: Helsinki.

Internet-lähteet

Suomen latu 2010. Metsämörritoiminta.

http://www.suomenlatu.fi/suomen_latu/lapset_nuoret/metsamorri/.

Luettu 18.10.2010.

OPINNÄYTETYÖPROJEKTIN AIKATAULU

KEHITTÄMISTARPEEN TUNNISTAMINEN:

* Aiheen valinta marraskuussa 2008

Tuote: Taikametsäntarhan varhaiskasvatussuunnitelma (Vasu)

IDEAVAIHE :

Joulukuu 2008 - Helmikuu 2009

* Tuotekehitysprojektin suunnitelman laatiminen

* Alan kirjallisuuteen perehtyminen

* Tuotekonseptin laadinta: Varhaiskasvatussuunnitelma

LUONNOSTELUVAIHE:

Maalis - Toukokuu 2009

* Varhaiskasvatussuunnitelman "käsikirjoitus"

KEHITTELYVAIHE:

Elokuu 2009 - Toukokuu 2010

* Varhaiskasvatussuunnitelmaprosessi

* Varhaiskasvatussuunnitelman ulkoasun suunnittelu ja työstäminen

VIIMEISTELYVAIHE:

Lokakuu 2010 - Tammikuu 2011

* Varhaiskasvatussuunnitelman yksityiskohtien viimeistely

* Palautteenkeruu

LOPPURAPORTIN LAADINTA:

Elokuu 2009 - Lokakuu 2010 Aineiston kerääminen

Lokakuu 2010 - Helmikuu 2011 Loppuraportin laadinta

Päiväkoti Taikametsäntarhan väki ja asiakasperheet!

Taikametsäntarhan varhaiskasvatussuunnitelma on nyt valmis. Päiväkotinne varhaiskasvatussuunnitelma on toteutettu sosionomiopiskelijoiden opinnäytetyönä. Oheisella kyselyllä kartoitamme näkemystänne varhaiskasvatussuunnitelman ulkoasusta ja sisällöstä. Toivomme vastauksia niin päiväkodin johtajalta kuin henkilöstöltäkin (kysymykset 1,2, 4 ja 5). Myös asiakasperheiden näkemykset varhaiskasvatussuunnitelmasta ovat hyvin arvokkaita (kysymykset 1-3 ja 5). Vastaukset voitte palauttaa nimettöminä päiväkodin johtajalle **28.1.2011 mennessä**.

1. Mitä mieltä olette varhaiskasvatussuunnitelman visuaalisesta ulkoasusta?

2. Mitä mieltä olette varhaiskasvatussuunnitelman sisällöstä?

3. Kertooko varhaiskasvatussuunnitelma mielestänne päiväkodin arjesta riittävästi? Selkeyttäkö varhaiskasvatussuunnitelma päiväkodin toimintaa Teille?

4. Millä tavalla hyödynnätte varhaiskasvatussuunnitelmaa työskennellessänne perheiden kanssa ja työnne suunnittelussa?

5. Onko teillä varhaiskasvatussuunnitelmaan kehittämisehdotuksia?

Vastauksistanne kiittäen: Sosionomiopiskelijat Heidi Räihä ja Maikki Pöyskö
Oulun seudun ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysalan yksikkö